

અભલક ઘોડે સુવાર

- કુફાને બાળ હને રિંગ ઉંમત પણ હોય કરીને
- બેન્દાર જાતનો રીતે તારોદ રિંગ રીતે કુફાને નહીં હને
- કુફાને કંડા રમતા રીતનાં હોય ?
- પણી રૂપી રીત કરી રેખ નહીં હોય
- માણી એ રૂમ કરી ચારીંદે બર્દિયાને રાખ
- કાલજ રીતે રૂમ પણી રૂમ
- પેલા કે 22 બાળાના હોય નહીં પણે હોય

શે. વીઠાં કારી રૂપી કુફા, કારીંદે રૂમનો રાખનો, કુફા કાલજ રીતે રૂમ કેવું

મુહમ્માદ ધર્માસ આતાર કાદિરી આવી

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ
أَمَّا بَعْدُ فَاعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَنِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

અધ્લક ઘોડે સુવાર

શૈતાન લાખ સુસ્તી દિલાએ યેહ વિસાલા (47 સફ્હાત)
આખિર તક પઠ લીજિયે ઇનْ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَ جَلَّ કુર્બાની કે
મુતાલિક કાફી મા'લૂમાત મિલેંગી.

દુરુદ શરીફ કી ફરીલત

સરકારે મદ્દિના, રાહતે કલ્બો સીના, સાહિબે મુઅત્તર પરીના
કા ફરમાને આફિયત નિશાન હૈ : “એ લોગો !
બેશક બરોજે કિયામત ઉસ કી દધ્યશતોં ઓર હિસાબ કિતાબ સે જલ્દ
નજીત પાને વાલા શાખ્સ વોહ હોગા જિસ ને તુમ મેં સે મુજ પર દુન્યા કે
અન્દર બ કસરત દુરુદ શરીફ પઢે હોંગો.”

(الفردوس بتأثر الخطاب ج ٥ ص ٢٧٧ حدیث ١٧٥)

صَلَوٰةً عَلٰى الْحَبِيبِ ! صَلَوٰةً عَلٰى مُحَمَّدٍ

અધ્લક ઘોડે સુવાર

હજરતે સાચ્છિદુના અહમદ બિન ઈસ્હાક કા ફરમાતે
હૈનું : મેરા ભાઈ બા વુજૂદે ગુરબત રિજાએ ઈલાહી કી નિષ્યત સે હર
સાલ બ-કરહ ઈંદ મેં કુર્બાની કિયા કરતા થા. ઉસ કે ઈન્ટિકાલ

ફરમાને મુસ્તકા ﷺ : જિસ ને મુજ પર એક બાર હુરું પાક પઢા અલ્લાહ ઉર્જોજી ઉસ પર દસ રહમતે લેજતા હૈ. (૧)

કે બા'દ મૈં ને એક ખ્વાબ દેખા કે કિયામત બરપા હો ગઈ હૈ ઔર લોગ અપની અપની કષ્ટોં સે નિકલ આએ હોય, યકાયક મેરા મહૂમ ભાઈ એક અખ્લક (યા'ની દો રંગે ચિત્કુષ્ટો) ઘોડે પર સુવાર નજર આપા, ઉસ કે સાથ ઔર ભી બહુત સારે ઘોડે થે. મૈં ને પૂછા ?
 يَا أَخِي! مَا فَعَلَ اللَّهُ تَعَالَى بِكَ
 યા'ની એ મેરે ભાઈ ! અલ્લાહ તાલાલા ને આપ કે સાથ કયા મુઆમલા ફરમાયા ? કહુને લગા અલ્લાહ ને મુજે બખ્શા દિયા. પૂછા : કિસ અમલ કે સબજ ? કહા : એક દિન કિસી ગરીબ બુઢિયા કો બ નિયતે સવાબ મૈં ને એક દિરહમ દિયા થા વોહી કામ આ ગયા. પૂછા : યેહ ઘોડે કેસે હોય ? બોલા : યેહ સબ મેરી બકરહ ઈદ કી કુરબાનિયાં હોય ઔર જિસ પર મૈં સુવાર હું યેહ મેરી સબ સે પહલી કુરબાની હૈ. મૈં ને પૂછા : અબ કહાં કા અજ્રમ હૈ ? કહા જન્નત કા. યેહ કહ કર મેરી નજર સે ઓજલ હો ગયા.
 (૨૧. અલ્લાહ ઉર્જોજી નાશીનું માટે) અલ્લાહ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મળિઝરત હો.

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

“અલ્લાહ” કે ચાર હુરું કી નિસ્બત

صَلَوَاتُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَامٌ

﴿૧﴾ કુરબાની કરને વાલે કો કુરબાની કે જાનવર કે હર બાલ કે બદલે મેં એક નેકી મિલતી હૈ (૧૬૧૮ ص ૧૬૨) (૨) જિસ ને ખુશ દિલી સે તાલિબે સવાબ હો કર કુરબાની કી, તો વોહ

કર્માનુ મુસ્કતી : જો શપસ મુગુ પર હુદુકે પાક પદ્ધાના ભૂલ ગયા વોહ જાણતા કો રાસ્તા ભૂલ ગયા।
(ત્રણ)

આતશે જહનામ સે હિજાબ (યા'ની રોક) હો જાએ ગી.
 (૨૭૩૬ હિજરી કુરબાની પાસ માટે ખાતિમા ! અપની કુરબાની કે પાસ
 મૌજૂદ રહો કયુંકે ઈસ કે ખૂન કા પહલા કતરા ગિરેગા તુમ્હારે સારે ગુનાદ
 મુઆફ કર દિયે જાએ ગો) (૧૧૬૧ હિજરી ૪૭૬ ચિહ્ન)
 (**السَّنْنَ الْكَبِيرَ لِلْبَيْهَقِيِّ** ج ٩ ص ૪૭૬ حિજરી ૧૧૬૧)
﴿٤﴾ જિસ શાખસ મેં કુરબાની કરને કી વુસ્થત હો ફિર ભી વોહ કુરબાની
 ન કરેતો વોહ હમારી ઈદગાહ કે કરીબ ન આએ . (૩૧૨૩ હિજરી ૫૨૯ ચિહ્ન)

ક્યા કર્મ લે કર બી કુરબાની કરની હોએ ?

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો! જો લોગ કુરબાની કી ઈસ્તિતાઅત
 (યા'ની તાકત) રખને કે બા વુજૂદ અપની વાજિબ કુરબાની અદા નહીં
 કરતે, ઉન કે લિયે લમ્હાએ ફિક્કિયા હૈ, અવ્યાલ યેહી ખસારા (યા'ની
 નુક્સાન) ક્યા કમ થા કે કુરબાની ન કરને સે ઈતને બડે સવાબ સે
 મહિરૂમ હો ગયે મળીએ યેહ કે વોહ ગુનાહગાર ઔર જહનમ કે હક્કાદાર
 ભી હૈને. ફીતાવા અમજદિયા જિલ્દ 3 સફાદ 315 પર હૈ : “અગર ડિસ્ટ્રિક્ટ
 પર કુરબાની વાજિબ હૈ ઔર ઉસ વક્ત ઉસ કે પાસ રૂપૈ નહીં હૈ તો
 કર્ઝ લે કર યા કોઈ ચીજ ફરોખ્ત કર કે કુરબાની કરે.”

ਪੁਲ ਸਿਰਾਤ ਕੀ ਸੁਵਾਰੀ

سَرِّكَارَ نَامَدَارَ، مَدْيَنَ كَيْ تَاجَدَارَ، بِيْ إِيجَانَ پَرَوَرَ دَجَارَ
 صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آبَرَارَ، شَاهِنْشَاهَ لَهُ اَبَرَارَ
 کَيْ فَرَمَانَ بُوشَبُودَارَ ہے : إِنْسَانَ بَكَرَہَ إِدَ کَيْ دِنَ کَوَدَ اَسَسَیَ نَکَرَیَ
 نَہَیَ کَرَتَا جَوَ اَکَلَیَہَ کَوَ بُونَ بَھَانَ سَے لِیَادَیَہَ پَیَارَیَہَ ہَوَ، یَہَ

કરમાને મુસ્તકના : مطی اللہ علیہ رحمۃ الرحمن و رحمۃ الرحیم : જિસ કે પાસ મેરા જિક હુવા ઓર ઉસ ને મુજ પર દુર્ગત પાક ન પડા તહકીક વોહ બદાખણ હો ગયા. (بુલા)

કુરબાની ડિયામત મેં અપને સીંગોં બાલોં ઓર ખુરોં કે સાથ આએગી ઓર કુરબાની કા ખૂન જમીન પર ગિરને સે પહલે અલ્લાહ કે હાં કબૂલ હો જાતા હૈ. લિહાજા ખુશ દિલી સે કુરબાની કરો. (૧૬૧૮ ص ૩૨ حદિથ) મુહક્કિક અલલ ઈત્લાક, ખાતિમુલ મુહદિસીન, હજરતે અલ્લામા શૈખ અભુલ હક મુહદિસ દેહલવી ﷺ ફરમાતે હૈને : કુરબાની, અપને કરને વાલે કે નેકિયોં કે પલ્લે મેં રખી જાએગી જિસ સે નેકિયોં કા પલડા ભારી હોગા. (૧૦૬ ص ૧ અશ્વ الل્મૃતાનું) હજરતે સાયિદુના અલ્લામા અલી કારી ﷺ ફરમાતે હૈને : ફિર ઉસ કે લિયે સુવારી બનેગી જિસ કે ઝરીએ યેહ શાખ્સ બ આસાની પુલ સિરાત સે ગુજરેગા ઓર ઉસ (જાનવર) કા હર ઉઝ્જ્વ માલિક (યા'ની કુરબાની પેશ કરને વાલે) કે હર ઉઝ્જ્વ (કે લિયે જહન્નમ સે આજાદી) કા ફિદ્યા બનેગા.

(૧૪૭૦ مરૂف المفاتિع ص ૫૭૪ حદિથ ૨, મિરઆત, જિ. 2, સ. 375)

કુરબાની કરને વાલે બાલ નાખુન ન કાટે

મુફસ્સિસરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત હજરતે મુફતી અહમદ યાર

ખાન અલી રહ્માન હંડીસે પાક (જબ અશરહ આ જાએ ઓર તુમ મેં સે કોઈ કુરબાની કરના ચાહે તો અપને બાલ વ ખાલ કો બિલ્કુલ હાથ ન લગાએ) કે તહ્ખત ફરમાતે હૈને : “યા’ની જો અમીર વુજૂબન યા ફીર નફલન કુરબાની કા ઈરાદા કરે વોહ જુલ હિજ્જતિલ હરામ કા ચાંદ દેખને સે કુરબાની કરને તક નાખુન બાલ ઓર (અપને બદન કી) મુદરા ખાલ વગેરા ન કાટે ન કટવાએ તાકે હાજિયોં સે કદરે (યા’ની થોડી) મુશાખહત હો જાએ કે વોહ લોગ એહરામ મેં હજામત નહીં કરા સકતે

કરમાની મુસ્લિમાની પણ એવી હતી કે: જિન્હે ને મુજબ પર દસ મરતબા સુખ ઓરં દસ મરતબા શામ હુરેટ પાક પદો ઉંચે ડિયામણ કે દિન મેરી શરીરાન્ત મિલેગો.) (અભિનાન, ૧૫)

और ताके कुरबानी हर बाल, नाखुन (के लिये जहन्नम से आजाई) का
फ़िदया बन जाए. येह हुक्म ईस्तिहाबी है वुजूबी नहीं (या'नी
वाजिब नहीं, मुस्तहब है और हतल ईम्कान मुस्तहब पर भी अमल
करना चाहिये अलबत्ता किसी ने बाल या नाखुन काट लिये तो शुनाइ
भी नहीं और ऐसा करने से कुरबानी में खलल भी नहीं आता,
कुरबानी हुरस्त हो जाती है) लिहाज़ा कुरबानी वाले का हज़मत न
कराना बेहतर है लाजिम नहीं. ईस से मालूम हुवा के अर्थों की
मुशाबहत (या'नी नकल) भी अर्थी है.”

ગારીબો કી કુરબાની

મુફ્તી સાહિબ રَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ مર્ગીએ ફરમાતે હેં : “બલ્કે જો કુરબાની ન કર સકે વોહ ભી ઈસ અશરહ (યા'ની ઝુલ હિજ્જતિલ હરામ કે ઈબિદાઈ દસ અય્યામ) મેં હજામત ન કરાએ, બકરહ ઈદ કે દિન બા'દ ન માઝે ઈદ હજામત કરાએ તો (કુરબાની કા) સવાબ પાએગા.” (મિરઆતુલ મનાજીહ, જી. 2, સ. 370)

ਮੁਖਤ ਛਬੀ ਕਾਮ ਕੇ ਲਿਏ ਗੁਨਾਹ ਕੀ ਧਜਮਤਾ ਨਹੀਂ

याद रहे ! यालीस हिन के अन्दर अन्दर नाखुन तराशना, बगलों और नाफ़ के नीचे के बाल साफ़ करना ज़दरी है 40 हिन से ज़ियादा ताखीर गुनाह है चुनान्ये मेरे आका आ'ला हजरत ईमाम अहले सुन्नत मुज़हिद हीनो भिल्लत भौलाना शाह ईमाम अहमद रज़ा खान علیہ رحمة الرَّحْمٰن फ़रमाते हैं : ये ह (या'नी जुल हिज़ा के ईजिटाई दस हिन में नाखुन वगैरा न काटने का) हुक्म सिर्फ़ ईस्तिहबाबी है, करे तो बेहतर है न करे तो मुआयका नहीं, न ईस को

ફરમાને મુસ્તફા : ﷺ : જિસ કે પાસ મેરા જિક હુંવા ઔર ઉસ ને મુજ પર દુરુદ શરીરન ન પઢા ઉસ ને જફા કી. મુસ્તફા (અધ્યાત્મ)

હુકમ ઉદ્ઘૂલી (યા'ની ના ફરમાની) કહ સકતે હોય, ન કુરબાની મેં નક્સ (યા'ની ખામી) આને કી કોઈ વજહ, બલ્કે અગર કિસી શાખ્સ ને 31 દિન સે કિસી ઉઝૂર કે સબબ ખ્વાહ બિલા ઉઝૂર નાખુન ન તરાશો હોય કે ચાંદ જિલ હિજાઝ કા હો ગયા તો વોહ અગર્યે કુરબાની કા ઈરાદા રખતા હો ઈસ મુસ્તહબ પર અમલ નહીં કર સકતા કે અબ દસવીં તક રખેગા તો નાખુન તરશવાએ હુએ ઈકતાલીસવાં દિન હો જાએગા ઔર ચાલીસ દિન સે જિયાદા ન બનવાના ગુનાહ હૈ. ફે'લે મુસ્તહબ કે લિયે ગુનાહ નહીં કર સકતા.

(મુલાખસ અઝ ફતાવા રજવિયા, જિ. 20, સ. 353, 354)

કુરબાની વાજિબ હોને કે લિયે કિતના માલ હોના ચાહિયે

હર બાલિગ, મુકીમ, મુસલ્માન મર્દ વ ઔરત, માલિકે નિસાબ પર કુરબાની વાજિબ હૈ. (૧૧૨૫૦ જુંગ) માલિકે નિસાબ હોને સે મુરાદ યેહ હૈ કે ઉસ શાખ્સ કે પાસ સાઢે બાવન તોલે ચાંદી યા ઉતની માલિયત કી રકમ યા ઉતની માલિયત કા તિજારત કા માલ યા ઉતની માલિયત કા છાજતે અસ્થિયા કે ઈલાવા સામાન હો ઔર ઉસ પર અલ્લાહ યા બન્દોં કા ઈતના કર્જા ન હો જિસે અદા કર કે જિક કર્દા નિસાબ બાકી ન રહે. હુકમાએ કિરામ રહેનું લિન્દુનું ફરમાતે હૈને : હાજતે અસ્થિયા (યા'ની જરૂરિયાતે જિન્દગી) સે મુરાદ વોહ ચીજેં હૈને : જિન કી ઉમ્મુમન ઈન્સાન કો ઝરુરત હોતી હૈ ઔર ઈન કે બિગેર ગુજરે અવકાત મેં શાદીએ તંગી વ દુશ્વારી મહસૂસ હોતી હૈ જેસે રહને કા ઘર, પહનને કે કપડે, સુવારી, ઈલમે દીન સે મુતાલિક કિતાબેં ઔર પેશે સે મુતાલિક ઓજાર વગેરા.

કરમાને મુસ્તકા ﷺ : ﷺ : જો મુજ પર રોજે જુમુઆ દુરુદ શરીર પઢેગા મેં કિયામત કે દિન ઉસ ક્રીંતિકાની અત કર્યાંના. (بخارى)

(۱۶ ص ۱ ج) અગાર “હાજતે અસ્થિયા” કી તા’રીફ પેશે નજર રખી જાએ તો બખૂબી મા’લૂમ હોગા કે “હમારે ધરોં મેં બે શુમાર ચીજેં” ઐસી હોં કે જો હાજતે અસ્થિયા મેં દાખિલ નહીં ચુનાન્યે અગાર ઈન કી કીમત “સાઢે બાવન તોલા ચાંદી” કે બરાબર પહોંચ ગઈ તો કુરબાની વાજિબ હોગી.

અગાર કિસી શાખસ કે પાસ રિહાઈશી મકાન કે ઈલાવા મકાન હો જો કે કિરાએ પર હો યા ઈસ્તિ’માલી ગાડિઓ કે ઈલાવા ગાડિયાં હોં જો કિરાએ પર હોં ઔર ઉન કે કિરાએ પર હી ઉસ શાખસ કી ગુજર બસર હો, ઈન ચીજોં કી આમદની હી ઉસ કે અહલો ઈયાલ કે નફકે (યા’ની ગુજરારે) કે લિયે હો યુંહી કિરાઅતી (યા’ની ખેતીબાડી કી) જમીન હો યા બેંસ યા દીગર જાનવર હોં ઔર ઉન સે હાસિલ હોને વાલી આમદની હી સે ઉસ કા ઔર અહલો ઈયાલ કા નફકા (યા’ની ખચી) પૂરા હોતા હો તો ઈન ચીજોં કી માલિયત/કીમત અગર્યે નિસાબ સે જાઈદ હો ઈસ કી વજહ સે ઉસ શાખસ પર કુરબાની વ સદકએ ફિત્ર લાજિમ નહીં હોગા, અલબત્તા અગાર ઉસ જમીન યા મકાન યા ગાડી યા દુકાન યા જાનવર વગૈરા સે આમદની ન હો યા આમદની હો લેકિન ગુજર બસર વ નફકએ અહલો ઈયાલ કે લિયે દીગર આમદની હો તો ઐસી સૂરત મેં ઈન ચીજોં કી માલિયત નિસાબ કી ભિકદાર હોને પર કુરબાની વ સદકએ ફિત્ર વાજિબ હોગા.

ફરમાને મુસતફા ﷺ : મુજ પર હુરું પાક કી ઉસરત કરો બેશક પેહ તુમણે લિયે તહારત હૈ. (ફૂઝ)

વક્ત કે અન્દર શરાઈત પાએ ગાએ તો હી કુરબાની વાજિબ હોગી

માલ ઔર દીગર શરાઈત કુરબાની કે અચ્યામ (યા'ની 10 જુલ હિજિયતિલ હરામ કી સુખે સાઢિક સે લે કર 12 જુલ હિજિયતિલ હરામ કે ગુરુબે આફતાબ તક) મેં પાએ જાએં જભી કુરબાની વાજિબ હોગી. ઈસ કા મસાલા બયાન કરતે હુએ સંદર્ભશરીરીઅહ, બદલતારીકહ હજરતે અલ્લામા મૌલાના મુફતી અમજદ અલી આ'ઝમી “بَحْرَارِ شَرِيَّةِ”^{عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْقَوْيِ} મેં ફરમાતે હું : યેહ ઝરુર નહીં કે દસવીં હી કો કુરબાની કર ડાલે, ઈસ કે લિયે ગુન્જાઈશ હૈ કે પૂરે વક્ત મેં જબ ચાહે કરે લિહાજા અગર ઈભિદાએ વક્ત મેં (10 જુલ હિજિયા કી સુખુ) ઈસ કા અહ્લ ન થા વુજૂબ કે શરાઈત નહીં પાએ જાતે થે ઔર આખિર વક્ત મેં (યા'ની 12 જુલ હિજિયા કો ગુરુબે આફતાબ સે પહલે) અહ્લ હો ગયા યા'ની વુજૂબ કે શરાઈત પાએ ગાએ તો ઉસ પર વાજિબ હો ગઈ ઔર અગર ઈભિદાએ વક્ત મેં વાજિબ થી ઔર અભી (કુરબાની) કી નહીં ઔર આખિર વક્ત મેં શરાઈત જાતે રહે તો (કુરબાની) વાજિબ ન રહી.

(૧૧૩ જોચ)

“કુરબાની વાજિબ હૈ” કે બારહ હુરુફ કી નિરખત સે
કુરબાની કે 12 મદની ઝૂલ

﴿1﴾ બા'જ લોગ પૂરે ધર કી તરફ સે સિર્ફ એક બકરા કુરબાન કરતે હું

કરમાને મુસતફા ﷺ : تُمْ جَاهَنْ بِيْ إِنْ مُعَذَّبٌ پર દુર્દાની કે તુમ્હારા હુર્દાની મુઝ તક
પછોચતા હૈ. (طران)

હાલાંકે બા'જ અવકાત ધર કે કઈ અફરાદ સાહિબે નિસાબ હોતે
હું ઔર ઈસ બિના પર ઉન સારોં પર કુરબાની વાજિબ હોતી હૈ
ઉન સબ કી તરફ સે અલગ અલગ કુરબાની કી જાએ. એક
બકરા જો સબ કી તરફ સે કિયા ગયા કિસી કા ભી વાજિબ અદા
ન હુવા કે બકરે મેં એક સે જિયાદા હિસ્સે નહીં હો સકતે કિસી
એક તૈ શુદ્ધ ફર્દ હી કી તરફ સે બકરા કુરબાન હો સકતા હૈ.

﴿2﴾ બડા જાન્વર (ભેંસ) ઔર ઊંટ મેં સાત કુરબાનિયાં હો સકતી
હું. (٣٠٤ ج ٥ ص ٤٥)

﴿3﴾ ના બાલિગ કી તરફ સે અગર્યે વાજિબ નહીં મગર કર દેના
બેહતર હૈ (ઔર ઈજાજત ભી ઝરુરી નહીં). બાલિગ ઔલાદ
યા ઝોજા કી તરફ સે કુરબાની કરના ચાહે તો ઉન સે ઈજાજત
તલબ કરે અગર ઉન સે ઈજાજત લિયે બિગેર કર દી તો (ઉન
કી તરફ સે વાજિબ અદા નહીં હોગા). (٢٩٢ ص ٥٠ ج ٥)
બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 428) ઈજાજત દો તરફ સે હોતી
હૈ : (1) સરાહતન મસલન ઉન મેં સે કોઈ વાજેહ તૌર પર કહ
દે કે મેરી તરફ સે કુરબાની કર દો (2) દલાખતાન
(UNDERSTOOD) મસલન યેહ અપની ઝોજા યા ઔલાદ
કી તરફ સે કુરબાની કરતા હૈ ઔર ઉન્હેં ઈસ કા ઈલ્મ હૈ
ઔર વોહ રાજી હું. (ફતાવા અહલે સુન્નત ગૈર મતબૂઆ)

﴿4﴾ કુરબાની કે વક્ત મેં કુરબાની કરના હી લાભિમ હૈ કોઈ દૂસરી ચીજ
ઈસ કે કાઈમ મકામ નહીં હો સકતી મસલન બજાએ કુરબાની કે

કરમાને મુસતશા ﷺ : ﴿જિસ કે પાસ મેરા જિક હો ઔર વોહ મુજ પર દુરુદ શરીફ ન પઢે તો વોહ હોગાં મેં સે કન્જૂસ તરીન શાપ્સ હૈ.﴾ (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ)

બકરા યા ઉસ કી કીમત સદકા (ઘૈરાત) કર દી જાએ યેહ નાકાફી હૈ. (٢٩٣ ص ٥٠ ج ١٧، عالِمِيَّ)

(5) કુરબાની કે જાનવર કી ઉમ્ર : “ઉંટ” પાંચ સાલ કા, ભેંસ દો સાલ કી, બકરા (ઈસ મેં બકરી, દુખ્ભા, દુખ્ભી ઔર ભેડ (નર વ માદા) દોનોં શામિલ હું) એક સાલ કા. ઈસ સે કમ ઉમ્ર હો તો કુરબાની જાઈજ નહીં, જિયાદા હો તો જાઈજ બલ્કે અફજલ હૈ. હાં દુખ્ભા યા ભેડ કા છ મહીને કા બચ્યા અગર ઈતના બડા હો કે દૂર સે દેખને મેં સાલ ભર કા મા'લૂમ હોતા હો તો ઉસ કી કુરબાની જાઈજ હૈ. (٠٣٣ ص ٩ مُخْتَارِج)

યાદ રખિયે ! મુત્લકન છ માહ કે દુખ્ભે કી કુરબાની જાઈજ નહીં, ઈસ કા ઈતના ફર્વા (યા'ની તગડા) ઔર કદ આવર હોના ઝરૂરી હૈ કે દૂર સે દેખને મેં સાલ ભર કા લગો. અગર 6 માહ બલ્કે સાલ મેં એક દિન ભી કમ ઉમ્ર કા દુખ્ભે યા ભેડ કા બચ્યા દૂર સે દેખને મેં સાલ ભર કા નહીં લગતા તો ઉસ કી કુરબાની નહીં હોગી.

(6) કુરબાની કા જાનવર બે ઐબ હોના ઝરૂરી હૈ અગર થોડા સા ઐબ હો (મસલન કાન મેં ચીરા યા સૂરાખ હો) તો કુરબાની મકરૂહ હોગી ઔર જિયાદા ઐબ હો તો કુરબાની નહીં હોગી.

(બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 340)

ઐબદાર જાનવરોં કી તફસીલ જિન કી કુરબાની નહીં હોતી

(7) એસા પાગલ જાનવર જો ચરતા ન હો, ઈતના કમજોર કે હડિયોં મેં મર્જ ન રહા, (ઈસ કી અલામત યેહ હૈ કે વોહ દુબલે પન કી વજણ સે ખડા ન હો સકે) અન્ધા યા એસા કાના જિસ કા કાના પન

કરમાને મુસ્તકા ﷺ : ઉસ શાખાની નાક ખાક આલૂણ હો જિસ કે પાસ મેરા જિક હો ઔર વોહ મુજબ
પર દુરુદે પાક ન પડે. (૮૬)

જાહિર હો, એસા બીમાર જિસ કી બીમારી જાહિર હો, (યા'ની જો
બીમારી કી વજહ સે ચારા ન ખાએ) એસા લંગડા જો ખુદ અપને
પાઉં સે કુરબાન ગાહ તક ન જા સકે, જિસ કે પૈદાઈશી કાન ન હોં
યા એક કાન ન હો, વહૃશી (યા'ની જંગલી) જાનવર જૈસે નીલગાય,
જંગલી બકરા યા ખુન્સા જાનવર (યા'ની જિસ મેં નર વ માદા દોનોં
કી અલામતોં હોં) યા જલ્દ્યાલા જો સિર્ફ ગલીઝ ખાતા હો. યા જિસ
કા એક પાઉં કાટ લિયા ગયા હો, કાન, દુમ યા ચક્કી એક તિછાઈ
(૧/૩) સે જિયાદા કટે હુએ હોં, નાક કટી હુઈ હો, દાંત ન હોં
(યા'ની જડ ગએ હોં), થન કટે હુએ હોં, યા ખુશક હોં ઈન સબ કી
કુરબાની ના જાઈજ હૈ. બકરી મેં એક થન કા ખુશક હોના ઔર
ભેંસ મેં દો કા ખુશક હોના, “ના જાઈજ” હોને કે લિયે કાઝી હૈ.

(૦૩૭.૦૩૦ ચિહ્ન, બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 340, 341)

﴿૮﴾ જિસ કે પૈદાઈશી સીંગ ન હોં ઉસ કી કુરબાની જાઈજ હૈ. ઔર
અગર સીંગ થે મગાર ટૂટ ગએ, અગર જડ સમેત ટૂટે હોં તો
કુરબાની ન હોણી ઔર સિર્ફ ઊપર સે ટૂટે હોં જડ સલામત હૈ
તો હો જાએગી. (૨૧૭ ચિહ્ન)

﴿૯﴾ કુરબાની કરતે વક્ત જાનવર ઉછલા કૂદા જિસ કી વજહ સે
એબ પૈદા હો ગયા યેહ એબ મુદ્દિર નહીં યા'ની કુરબાની હો
જાએગી ઔર અગર ઉછલને કૂદને સે એબ પૈદા હો ગયા ઔર
વોહ છૂટ કર ભાગ ગયા ઔર ફૌરન પકડ કર લાયા ગયા
ઔર ઝબ્દુ કર દિયા ગયા જબ ભી કુરબાની હો જાએગી.

(બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 342, ૦૩૯ ચિહ્ન)

ફરમાને મુસત્કા ﷺ : જિસ ને મુજ પર રોજે જુમુઆ દો સો બાર હુરણે પાક પઢા ઉસ કે દો સો સાલ કે ગુનાંડ મુઅાફ હોયો. (jm)

﴿10﴾ બેહતર યેહ હૈ કે અપની કુરબાની અપને હાથ સે કરે જબકે અચ્છી તરફ ઝબ્દ કરના જાનતા હો ઔર અગર અચ્છી તરફ ન જાનતા હો તો દૂસરે કો ઝબ્દ કરને કા હુક્મ દે મગર ઈસ સૂરત મેં બેહતર યેહ હૈ કે વક્તે કુરબાની વહાં હાજિર હો.

(عالીગીરી ج ۵ ص ۳۰)

﴿11﴾ કુરબાની કી ઔર ઉસ કે પેટ મેં સે જિન્દા બચ્યા નિકલા તો ઉસે ભી ઝબ્દ કર દે ઔર ઉસે (યા'ની બચ્યે કા ગોશ્ઠ) ખાયા જા સકતા હૈ ઔર મરા હુવા બચ્યા હો તો ઉસે ફેંક દે કે મુદ્દાર હૈ. (બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 348) (કુરબાની હો ગઈ ઔર ઉસ મરે હુએ બચ્યે કી માં કા ગોશ્ઠ ખા સકતે હોય)

﴿12﴾ દૂસરે સે ઝબ્દ કરવાયા ઔર ખુદ અપના હાથ ભી છુરી પર રખ દિયા કે દોનોં ને મિલ કર ઝબ્દ કર્યા તો દોનોં પર બિસ્મિલ્હાર્ કહના વાજિબ હૈ. એક ને ભી જાન બૂજ કર છોડ દી યા યેહ ખયાલ કર કે છોડ દી કે દૂસરે ને કહ લી મુજે કહને કી ક્યા જરૂરત, દોનોં સૂરતોં મેં જાનવર હલાલ ન હુવા.

(نُور مختار ج ۹ ص ۵۰)

જબ મેં કિંતની રગો કટની ચાહિયો ?

સદરૂશશરીઅહ, બદરૂતરીકહ હજરતે અલ્હામા મૌલાના મુફતી અમજદ અલી આ'ઝમી ઇલ્હી રَحْمَةُ اللَّهِ الْقُوَى ફરમાતે હૈને : જો રગોં ઝબ્દ મેં કાટી જાતી હૈનું વોહ ચાર હૈનું. હુક્મ યેહ વોહ હૈ જિસ મેં સાંસ આતી જાતી હૈ, મુરી ઈસ સે ખાના પાની ઉત્તરતા હૈ ઈન દોનોં

ફરમાને મુસ્તિશ્શા હુક્મુખુલી હુક્મુલી : મુજ પર દુરુદ શરીર પણો અલ્લાહ હુક્મુલુતુમ પર રહમત બેઠેગા। (ફરમાન)

કે અગલ બગલ ઔર દો રગો હું જિન મેં ખૂન કી રવાની હૈ ઈન કો વદજૈન કહતે હૈં. ઝબ્બ કી ચાર રગો મેં સે તીન કા કટ જાના કાફી હૈ યા'ની ઈસ સૂરત મેં ભી જાનવર હલાલ હો જાએગા કે અક્સર કે લિયે વોહી હુક્મ હૈ જો કુલ કે લિયે હૈ ઔર અગર ચારો મેં સે હર એક કા અક્સર હિસ્સા કટ જાએગા જબ ભી હલાલ હો જાએગા ઔર અગર આધી આધી હર રગ કટ ગઈ ઔર આધી બાકી હૈ તો હલાલ નહીં.

(બહારે શરીઅત, જિલ્લા : 3, સ. 312, 313)

કુરબાની કા તરીકા

(ચાહે કુરબાની હો યા વૈસે હી ઝબ્બ કરના હો) સુન્નત યેહ ચલી આ રહી હૈ કે ઝબ્બ કરને વાલા ઔર જાનવર દોનો કિબ્લા રુ હોં, હમારે અલાકે (યા'ની હિન્દ) મેં કિબ્લા મગારિબ (WEST) મેં હૈ, ઈસ લિયે સરે ઝબીહા (યા'ની જાનવર કા સર) જુનુબ (SOUTH) કી તરફ હોના ચાહિયે તા કે જાનવર બાંધે (યા'ની ઉલટે) પહેલૂ લૈટા હો, ઔર ઉસ કી પીઠ મશરિક (EAST) કી તરફ હો તાકે ઉસ કા મુંહ કિબ્લે કી તરફ હો જાએ, ઔર ઝબ્બ કરને વાલા અપના દાયાં (યા'ની સીધા) પાઉં જાનવર કી ગરદન કે દાંખે (યા'ની સીધે) હિસ્સે (યા'ની ગરદન કે કરીબ પહેલૂ) પર રખે ઔર ઝબ્બ કરે ઔર ખુદ અપના યા જાનવર કા મુંહ કિબ્લે કી તરફ કરના તર્ક કિયા તો મકરૂહ હૈ.

(ફત્તાવા રજવિથ્યા, જિ. 20, સ. 216, 217)

କରମା ମୁଦ୍ଦଙ୍କା : **ମୁଜ** ପର କସରତ ସେ ହୁରୁଟ ପାକ ପଣେ ବ୍ୟାକ ତୁମାରା ମୁଜ ପର ହୁରୁଟ ପାକ ପଣ୍ଠା ତୁମାରେ ଯାନୀଙ୍କୁ କିଲେ ମଗାଫିରତ ହୈ । (ପ୍ରମାଦ)

કુરબાની કા જનવર ગંભીર કરને સે પહોલે યેહ દુઅા પટી જાઓ

إِنِّي وَجَهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَذِيقًا وَمَا أَنَا مِنْ

الْمُسْرِكَيْن ١٧٩ **إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي بِلِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ** ١٨٠

لَا شَرِيكَ لَهُ وَيَدِكَ أَمْرُكَ وَأَنَّا مِنَ الْمُسْلِمِينَ³
 اللَّهُمَّ لَكَ وَمِنْكَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ⁴
 كَرِيْبٌ پھلُو پر اپنا سیڈھا پا ٹینے کر دیجئے۔ کورباں نی اپنی ترک سے ہو تو
 پاٹ کر تےڑا چوری سے چل جائیں کر دیجئے۔ کورباں نی اپنی ترک سے ہو تو
 جائیں کے باعث یہ دعویٰ پڑھیں :
اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ خَلِيلِكَ إِبْرَاهِيمَ

عَلَيْهِ الصَّلَاوَةُ وَالسَّلَامُ وَحَبِيبُكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاللَّهُ وَسَلَّمَ⁵
 اگر دूسرے کی ترک سے کوئی بجا آئے تو منی کے بجائے کوئی من کی ترک سے کوئی بجا آئے تو منی کے بجائے کوئی
 ہے۔ (ب وکتے جبکہ پست پر ڈھونا یا پاؤں ن رکھیے کوئی
 ہے ترک بآج اور کاتھ بھون کے ہلکا گیا بھی نیک لانے لگتا ہے)
مادنی ہلکتیا: کوئی بجا آئے تو منی کے بجائے کوئی
 ہے کوئی بجا آئے تو منی کے بجائے کوئی ہے۔

١ : ترجمાએ કન્યુલ ઈમાન : મૈં ને અપના મુછ ઉસ કી તરફ કિયા જિસ ને આસ્માન
વ જમીન બનાએ એક ઉસી કા હો કર ઔર મૈં મુશ્રેકો મેં નહીં. (૧૧, ૪૭) ૨ :
તરજમાએ કન્યુલ ઈમાન : બેશક મેરી નમાજ ઔર મેરી કુરબાનિયાં ઔર મેરા જ્ઞાન
ઔર મેરા મરના સબ અલ્લાહ કે લિયે હે જો રબ સારે જહાન કા (૧૧૨, ૪૮) ૩ :
ઉસ કા કોઈ શરીક નહીં મુજે યેહી હુકમ હૈ ઔર મૈં મુસલ્માનોં મેં હું. ૪ : એ અલ્લાહ
(ગુરૂજી) તરે હી લિયે ઔર તેરી દી હુઈ તૌફીક સે, અલ્લાહ કે નામ સે શુરૂઆ અલ્લાહ
સબ સે બડા હૈ. ૫ : એ અલ્લાહ (ગુરૂજી) તૂ મુજ સે (ઇસ કુરબાની કો) કબ્બુલ ફરમા જેસે
તૂને અપને ખલીલ ઈખાણીમન ઔર અપને હબીબ મુહમ્મદ (صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَلَّهُ وَسَلَّمَ) ઔર
સે કબ્બુલ ફરમાઈ. (બહારે શરીઅત, જિ. ૩, સ. 352)

કરમાને મુસ્તકા ﷺ : ظ્યો મુજ પર એક દુરુદ શરીર પઢતા હે અલ્લાહ ઉંગું ઉસ કે લિયે એક કીરત અજૂર લિખતા હે ઔર કીરત ઉદ્ઘાટ પછાડ જિતના હે. (بِنْجَمَان)

બકરી જન્મતી જાનવર હૈ

બકરી કી ઈજૂઝત કરો ઔર ઈસ સે મિઠી જાડો કયૂંકે વોહ
જન્મતી જાનવર હૈ. (أَفْرُدُوسٌ بِأَثُورِ الْخَطَابِ حِجَّا ٦٩ صِحِّيٰ)

જાનવરોં પર રહ્મ કી આપીલ

ભેંસ વગૈરા કો ગિરાને સે પહલે હી કિબ્લે કા તથ્યુન
કર લિયા જાએ, લિટાને કે બા'દ બિલ ખુસૂસ પથરીલી જમીન
પર ઘસીટ કર કિબ્લા રૂખ કરના બે જબાન જાનવર કે લિયે સખત
અજિયત કા બાઈસ હૈ. ઝબ્દ કરને મેં ઈતના ન કાણે કે છુરી
ગરદન કે મોહરે (હડી) તક પહોંચ જાએ કે યેહ બે વજહ કી
તકલીફ હૈ ફિર જબ તક જાનવર મુક્કમલ તૌર પર ઠન્ડા ન હો
જાએ ન ઉસ કે પાઉં કાણે ન ખાલ ઉતારેં, ઝબ્દ કર લેને કે બા'દ
જબ તક રૂહ ન નિકલ જાએ છુરી કટે હુએ ગલે પર મસ (TOUCH)
કરેં ન હી હાથ. બા'જ કસ્સાબ જલ્દ “ઠન્ડી” કરને કે લિયે ઝબ્દ
કે બા'દ તડપતી ભેંસ કી ગરદન કી જિન્દા ખાલ ઉધેડ કર છુરી
ઘોંપ કર દિલ કી રગેં કાટતે હોં, ઈસી તરફ બકરે કો ઝબ્દ કરને કે
ફૌરન બા'દ બેચારે કી ગરદન ચટખા દેતે હોં, બે જબાનોં પર ઈસ
તરફ કે મજાલિમ ન કિયે જાએં. જિસ સે બન પડે ઉસ કે લિયે
જરૂરી હો કે જાનવર કો બિલા વજહ ઈજા પહોંચાને વાલે કો રોકે.
અગર બા વુજૂદે કુદરત નહીં રોકેગા તો ખુદ ભી ગુનહગાર ઔર
જદુનમ કા ઉકદાર હોગા. (ذِيْمُخْتَارُو زَهْلُ الْمُحْتَاجِ صِحِّيٰ ٦٦٢)

કરમાને મુસ્તશા ﷺ : જિસ ને કિતાબ મેં મુજ પર દુરેદ પાક લિયા તો જખ તક મેરા નામ ઉસ મેં રહેગા ફિરિશે ઉસ કે લિયે ઈસ્તિષ્ફાર કરતે રહેંગે. (૩૧)

મરને કે બા'દ મગલૂમ જાનવર મુસલ્લત હો સકતા હૈ

જખ કરને કે બા'દ દુહ નિકલને સે કબ્બલ દુરિયાં ચલા કર બે જબાન જાનવરોં કો બિલા વજહ તકલીફ દેને વાલોં કો ડર જાના ચાહિયે કહીં મરને કે બા'દ અગાબ કે લિયે યેહી જાનવર મુસલ્લત ન કર દિયા જાએ. દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મકતબતુલ મદ્દીના કી મત્બૂઆ 1012 સફહાત પર મુશ્તભિલ કિતાબ, “જહન્મમ મેં લે જાને વાલે આ'માલ” જિલ્દ 2 સફહા 323 તા 324 પર હૈ : ઈન્સાન ને નાહક કિસી ચૌપાએ કો મારા યા ઉસે ભૂકા ઘાસા રખા યા ઉસ સે તાકત સે જિયાદા કામ લિયા તો કિયામત કે દિન ઉસ સે ઉસી કી મિસ્લ બદલા લિયા જાએગા જો ઉસ ને જાનવર પર જુલ્મ કિયા યા ઉસે ભૂકા રખા. ઈસ પર દર્જે જૈલ હદ્દીસે પાક દલાલત કરતી હૈ. ચુનાન્યે રહમતે આલમ, નૂરે મુજર્સ્સમ જહન્મમ મેં એક ઔરત કો ઈસ હાલ મેં દેખા કે વોહ લટકી હુદ્દી હૈ ઔર એક બિલ્લી ઉસ કે ચેહરે ઔર સીને કો નોચ રહી હૈ ઔર ઉસે વેસે હી અગાબ દે રહી હૈ જૈસે ઉસ (ઔરત) ને હુન્યા મેં કૈદ કર કે ઔર ભૂકા રખ કર ઉસે તકલીફ દી થી. ઈસ રિવાયત કા હુકમ તમામ જાનવરોં કે હક મેં આમ હૈ.

(الرَّوَا حِرْجُ ص ٢١٧)

કર લે તૌબા રખ કી રહમત હૈ બડી

કબ્બ મેં વરના સાજા હોગી કડી

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ !

ثُوبُوا إِلَى اللَّهِ ! أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ ! صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ !

કરમાને મુસ્તકા سُلَّمَ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : જિસ ને મુજ પર એક બાર હૃત્કે પાક પઢા અલ્લાહ હું ઉસ પર દસ રહમતે બજતા હૈ.. (૧)

કુરબાની કે વક્તા તમાશા દેખના કેસા ?

કુરબાની કા જાનવર અપને હાથ સે ઝબ્બ કરના અફ્જલ ઔર બ વક્તે ઝબ્બ બ નિયતે સવાબે આખિરત વહાં હાજિર રહના ભી અફ્જલ. મગર ઈસ્લામી બહન સિર્ફ ઉસી સૂરત મેં વહાં ખડી હો સકતી હૈ જબ કે બે પર્દગી કી કોઈ સૂરત ન હો મસલન અપને ઘર કી ચાર દીવારી હો, આબેહ (યા'ની ઝબ્બ કરને વાલા) મહરમ હો ઔર હાજિરીન મેં ભી કોઈ ના મહરમ ન હો. હાં ગૌર મહરમ ના બાલિગ લડકા મૌજૂદ હો તો હરજ નહીં. મહુંઝ હઙ્ગમે નફસ (યા'ની મજા લેને) કી ખાતિર ઝબ્બ હોને વાલે જાનવર કે ગિર્દ ઘેરા ડાલના, ઉસ કે ચિલ્વાને ઔર તડપને ફડકને સે લુત્ફ અન્દોળ હોના, હંસના, કદ્દકહે બુલન્દ કરના ઔર ઉસ કા તમાશા બનાના સરાસર ગફ્ફલત કી અલામત હૈ. ઝબ્બ કરતે વક્ત યા અપની કુરબાની હો રહી હો ઉસ કે પાસ હાજિર રહતે વક્ત અદાએ સુન્નત કી નિયત હોની ચાહિયે ઔર સાથ હી યેહ ભી નિયત કરે કે મૈં જિસ તરહ આજ રાહે ખુદા મેં જાનવર કુરબાન કર રહા હું, બ વક્તે ઝરૂરત અણાં અપની જાન ભી કુરબાન કર દુંગા. નીઝ યેહ ભી નિયત હો કે જાનવર ઝબ્બ કર કે અપને નફસે અમ્મારા કો ભી ઝબ્બ કર રહા હું ઔર આયના ગુનાહોંસે બચ્ચુંગા. ઝબ્બ હોને વાલે જાનવર પર રહ્મ ખાએ ઔર ગૌર કરે કે અગર ઈસ કી જગત મુજે ઝબ્બ કિયા જા રહા હોતા ઔર લોગ તમાશા બનાતે ઔર બચ્ચે તાલિયાં બજાતે હોતે તો મેરી કયા કેફિયત હોતી !

કરમાને મુસિકી : ﷺ : ملی اللہ تعالیٰ علیہ والداؤ سلم : જો શાસ્ત્ર મું પર દુર્દેખ પાક પઢના ભૂલ ગયા વોંડ જાનત કા રાસ્તા ભૂલ ગયા । (أ) ।

ਅਭੀਹਾ ਕੋ ਆਰਾਮ ਪਹੌਂਚਾਇਏ

ہجرتے سیمیہ نا شدائد بین اوس سے ریوا�ت
 ہے کہ سیمیہ مورسالین، بھات مونابیثیں، جنابے رہم متوسلیں
 آلام بین نے صلی اللہ تعالیٰ علیہ وآلہ وسلم نے فرمایا : احلال حلال نے ہر
 چیز کے ساتھ نہ کی کرنے کا ہو کم دیکھا ہے، لیکن جب تु م کسی کو کتل
 کرو تو احمد بن سان (یا' نی بھوت ایکھے) تریکے سے کتل کرو اور جب تु م
 احمد کرو تو احمد بن سان (یا' نی بھوہ (عہدا) تریکے سے احمد کرو اور تु م
 اپنی دُخڑی کو ایکھی ترکتے جو کر لیکا کرو اور جبیٹا کو آرام
 دیکھا کرو۔ (صحیح مسلم ص ۱۰۸۰ حدیث ۱۹۵۰) ب) وکتے احمد ریاض اے ہل الہادی
 کی نیت سے جانوار پر رہم بانا کارے سواب ہے کیسا کے اک
 سالہ بھی نے بارگاہے ریسالات میں ارجمند کی : یا رسم لکھلائ
 ! میڈے بکری احمد کرنے پر رہم آتا ہے۔
 فرمایا : “اگر اس پر رہم کرو گے احلال حلال بھی تु م پر
 رہم فرمائے گا۔” (سنن امام احمد بن حنبل ج ۵ ص ۴۰ حدیث ۱۰۵۹۲)

જનવર કો ભૂકા પ્યાસા ગણ ન કરે

સદરુશશરીઅહ, બદરુતરીકહ હજરતે અલ્લામા મૌલાના મુફતી અમજદ અલી આ'જમી રહ્મતી લોગો ફરમાતે હૈન : કુરબાની સે પહલે ઉસે ચારા પાની દે દેં યા'ની ભૂકા ઘાસા જખ ન કરેં ઔર એક કે સામને દૂસરે કો ન જખ કરેં ઔર પહલે સે ધૂરી તેજ કર લેં ઐસા ન હો કે જાનવર ગિરાને કે બા'દ ઉસ કે સામને ધૂરી તેજ કી જાએ. (બહારે શરીઅત, જિલ્લા : 3, સ. 352) યહાં એક અજ્ઞબો ગરીબ હિકાયત

ફરમાને શુસ્તકા ﷺ : જિસ કે પાસ મેરા જિક હુવા ઓર ઉસ ને મુજ પર દુર્ગે પાક ન પઢા તહીક યોહ બદલપત્ર હો ગયા. (૧૫૭)

عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللَّهِ الْأَكْبَرِ
મુલાઈઝા હો ચુનાન્યે હજરતે સચ્ચિદુના અબૂ જા'ફર
ફરમાતે હૈને : એક બાર મૈં ને જબ્દ કે લિયે બકરી લિટાઈ ઈતને મેં
મશહૂર બુગુર્ગ હજરતે સચ્ચિદુના અચ્યુબ સભિત્યાની قَيْسَ سُرَةُ النُّورِ ઈધર
આ નિકલે, મૈં ને ધૂરી જમીન પર ડાલ દી ઓર ગુફ્તગૂ મેં મશગૂલ
હુવા, દરી અસ્ના બકરી ને દીવાર કી જડ મેં અપને ખુરોં સે એક ગઢા
ખોદા ઓર પાઉં સે ધૂરી ઉસ મેં ધકેલ દી ઓર ઉસ પર મિઠી ડાલ દી !
હજરતે સચ્ચિદુના અચ્યુબ સભિત્યાની قَيْسَ سُرَةُ النُّورِ ફરમાને લગે :
અરે દેખો તો સહી ! બકરી ને યેહ ક્યા કિયા ! યેહ દેખ કર મૈં ને
પુખ્તા અજ્ઞમ કર લિયા કે અબ કબી ભી કિસી જાનવર કો અપને
હાથ સે જબ્દ નહીં કરુંગા. (ج ٢ ص ٦١)

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! ઈસ હિકાયત સે مَعَادِنَ اللَّهِ યેહ મુરાદ
નહીં કે જબ્દ કરના કોઈ ગલત કામ હૈ. બસ ઈસ તરહ કે વાકિઆત
બુગુર્ગોં કે ગલબાંએ હાલ પર મબ્ની હોતે હૈન. વરના મસબલા યેહી હૈ
કે અપને હાથ સે જબ્દ કરના સુન્તત હૈ.

બકરી ધૂરી કી તરફ દેખ રહી થી

સરકારે અબદ કરાર, શાફીએ રોજે શુમાર, બિ ઈજને પરવર
દગાર દો આલમ કે માલિકો મુખ્તાર صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهُ وَسَلَّمَ એક આદમી
કે કરીબ સે ગુજરે, વોહ બકરી કી ગરદન પર પાઉં રખ કર ધૂરી તેજ
કર રહા થા ઓર બકરી ઉસ કી તરફ દેખ રહી થી, આપ
એસા નહીં કર સકતે થે ? ક્યા તુમ ઈસે કઈ મૌતેં મારના ચાહતે હો ?

કરમાને મુસ્તકા ﷺ وَالْوَلِيٌّ وَالْمُؤْمِنُ : જિસને મુજ ૫૨ દસ મરતબા સુખ ઔર દસ મરતબા શામ હૃતે પાક પઠા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શક્યાનત મિલેગી। (ફિરાઓ)

ઈસે લિટાને સે પહુલે અપની દુરી તેજ કયું ન કર લી ? ”

(الْمُسْتَدِرُكُ لِلحاكم ج ٥ ص ٣٢٧، حديث ٢٦٣٧، السنن الكبرى للبيهقي ج ٩ ص ٤٧١)

حدیث ٩١٤، مُنْقَطًا مِنَ الْحَوَيْثَيْنَ

ગજુણ કે લિયે ટાંગ મત ઘસીટો !

અમીરુલ મુઅમિનીન હજરતે સચિદુના ફારૂકે આ'જમ ઉસે ટાંગ સે પકડ કર ઘસીટ રહા હૈ, આપ ને ઈશ્વરાદ ફરમાયા : તેરે લિયે ખરાબી હો, ઈસે મૌત કી તરફ અચ્છે અન્દાજ મેં લે કર જા. (صَنْفُ عَبْدِ الرَّزْاقِ ج ٤ ص ٣٧٦)

મખ્ખી પર રહ્મ કરના બાદસે મળિફરત હો ગયા

કિસી ને જ્વાબ મેં હુજ્જતુલ ઈસ્લામ હજરતે સચિદુના ઈમામ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ ગાજાલી કો દેખ કર પૂછા : ની અલ્લાહ મા ફَعَلَ اللَّهُ بِكَ ؟ ને આપ કે સાથ ક્યા મુઆમલા ફરમાયા ? જવાબ દિયા : અલ્લાહ ને મુજે બખ્શ દિયા, પૂછા : મળિફરત કા કયા સબબ બના ? ફરમાયા : એક મખ્ખી સિયાદી (INK) પીને કે લિયે મેરે કલમ પર બૈઠ ગઈ, મૈં લિખને સે રૂક ગયા યહાં તક કે વોહ ફારિગ હો કર ઊડ ગઈ.

(لطائف المبنى والأخلاق للشاعرانى ص ٣٠٥)

મખ્ખી કો મારના કેસા ?

યાદ રહે ! મખ્ખીયાં તંગ કરતી હોં તો ઉન કો મારના જાઈજ હૈ તાહુમ જબ ભી હુસ્તૂલે નફ્રાયા દફ્રાએ જરર (યા'ની ફાઅદા હાસિલ કરને

કરમાને મુસ્તકા بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ : જિસ કે પાસ મેરા જિક હવા ઓર ઉસ ને મુજ પર ફુરદ શરીફ ન પઢા ઉસ ને
જફા કી. (جَفَا)

યા નુકસાન ઝાઈલ કરને) કે લિયે મખ્ખી યા કિસી ભી બે ઝબાન કી જાન લેની પડે તો ઉસ કો આસાન સે આસાન તરીકે પર મારા જાએ ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઉસ કો બાર બાર જિન્દા કુચલતે રહને યા એક વાર મેં માર સકતે હોં ફિર ભી ઝખ્મ ખા કર પડે હુએ પર બિલા ઝરૂરત ઝર્બે લગાતે રહને યા ઉસ કે બદન કે ટુકડે ટુકડે કર કે ઉસ કો તડપાને વગેરા સે ગુરેજ કિયા જાએ. અક્સર બચ્ચે નાદાની કે સબબ અંદુંટિયોં કો કુચલતે રહતે હું ઉન કો ઈસ સે રોકા જાએ. અંદુંટી બહુત કમજોર હોતી હું ચુટકી મેં ઉઠાને યા હાથ યા ઝાડુસે હટાને સે ઉમ્ભૂમન ઝખ્મી હો જાતી હૈ, મૌકાએ કી મુનાસબત સે ઉસ પર ફૂંક માર કર ભી કામ ચલાયા જા સકતા હૈ.

કુરબાની મેં અકીકે કા હિસ્સા

કુરબાની કી ભેંસ યા ઊંટ મેં અકીકે કા હિસ્સા હો સકતા હૈ.

(رَدُّ الْمُحْتَارِجِ ٩ ص ٥٤٠)

ઇજતિમાઈ કુરબાની કા ગોશેત વળુન કર કે તક્સીમ કરના છો॥

અગર શિર્કત મેં ભેંસ કી કુરબાની કી તો ઝરૂરી હૈ કે ગોશેત વળુન કર કે તક્સીમ કિયા જાએ, અન્દાજે સે તક્સીમ કરના જાઈએ નહીં, કરેંગે તો ગુનહગાર હોંગે. બખુશી એક દૂસરે કો કમ જિયાદા મુઆફ કર દેના કાફી નહીં. (મુલાખ્સ અઝ બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 335) હાં અગર સબ એક હી ઘર મેં રહતે હું કે મિલ કર હી બાંટેંગે ઔર ખાએંગે યા શુરકા અપના અપના હિસ્સા લેના નહીં ચાહતે, ઐસી સૂરત મેં વળુન કરને કી હાજત નહીં.

કરમાને મુસ્તકા بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ જો મુજ પર રોજે જુમુઆ ફુરદ શરીફ પહેગા મેં ડિયામત કે દિન ઉસ કી શરીફાનું કર્યેંगા.. (પૂર્વ)

અન્દાજે સે ગોશ્ટ તકસીમ કરને કે દો હીલે

અગર શુરકા અપના અપના હિસ્સા લે જાના ચાહતે હોં તો વળું કરને કી મશકૃત સે બચને કે લિયે દો હીલે કર સકતે હોં :

﴿1﴾ જબ્જ કે બા'દ ઈસ ભેંસ કા સારા ગોશ્ટ એક ઐસે બાલિગ મુસ્લિમાન કો હિબા (યા'ની તોહ્ફિતન માલિક) કર દેં જો ઉન કી કુરબાની મેં શરીક ન હો ઔર અબ વોહ અન્દાજે સે સબ મેં તકસીમ કર સકતા હૈ. ﴿2﴾ દૂસરા હીલા ઈસ સે ભી આસાન હૈ જૈસા કે ફુકહાએ કિરામ રَحْمَةُ اللّٰهِ السَّلَامُ ફરમાતે હોં : ગોશ્ટ તકસીમ કરતે વક્ત ઉસ મેં કોઈ દૂસરી જિન્સ (મસલન કલેજ મગજ વગૈરા) શામિલ કી જાએ તો ભી અન્દાજે સે તકસીમ કર સકતે હોં. (૦૧૭ ચ ૧ ખતાર જ) અગર કઈ ચીજેં ડાલી હોં તો હર એક મેં સે ટુકડા ટુકડા દેના લાજિમી નહીં. ગોશ્ટ કે સાથ સિર્ફ એક ચીજ દેના ભી કાફી હૈ. મસલન તિલ્લી, કલેજ, સિરી પાએ ડાલે હોં તો ગોશ્ટ કે સાથ કિસી કો તિલ્લી હે હી, કિસી કો કલેજ કા ટુકડા, કિસી કો પાયા, કિસી કો સિરી. અગર સારી ચીજોં મેં સે ટુકડા ટુકડા દેના ચાહેં તથ ભી હરજ નહીં.

કુરબાની કે ગોશ્ટ કે તીન હિસ્સે

કુરબાની કા ગોશ્ટ ખુદ ભી ખા સકતા હૈ ઔર દૂસરે શર્ષસ ગની (યા'ની માલદાર) યા ફકીર કો દે સકતા હૈ ખિલા સકતા હૈ બલ્કે ઉસ મેં સે કુછ ખા લેના કુરબાની કરને વાલે કે લિયે મુસ્તહબ હૈ. બેહતર યેહ હૈ કે ગોશ્ટ કે તીન હિસ્સે કરે એક હિસ્સા ફુકરા કે લિયે ઔર એક હિસ્સા દોસ્ત વ અહબાબ કે લિયે ઔર એક હિસ્સા

ફરમાને મુશ્તકા હુંગામી હતી : મુજ પર હુર્દે પાક કી કસરત કરો બેશક યેહ તુમારે લિયે તહારત હૈ. (પૂર્ણ)

અપને ઘર વાલોં કે લિયે. (٣٠٠ ص. ج٢٠ عالِمُگَيْرِي) અગર સારા ગોશ્ત ખુદ હી રખ લિયા તબ ભી કોઈ ગુનાહ નહીં. મેરે આકા આ'લા હજરત, ઈમામ અહમદ રજા ખાન ઉલ્લિલَ رَحْمَةُ الرَّحْمَنِ ફરમાતે હૈને : તીન હિસ્સે કરના સિર્જન ઈસ્તિહબાબી અત્ર હૈ કુછ જરૂરી નહીં, ચાહે તો સબ અપને સર્જ (યા'ની ઈસ્તિ'માલ) મેં કર લે યા સબ અઝીજોં કરીબોં કો હૈ હે, યા સબ મસાકીન કો બાંટ હૈ. (ફિતાવા રજવિષ્યા, જિ. 20, સ. 253)

વસિયત કી કુરબાની કે ગોશ્ત કા મરસાતા

મન્નત યા મર્હૂમ કી વસિયત પર કી જાને વાલી કુરબાની કા સબ ગોશ્ત હુકરા ઔર મસાકીન કો સદકા કરના વાજિબ હૈ ન ખુદ ખાએ ન માલદારોં કો હૈ. (માખૂજ અઝ બહારે શરીઅત, જિ. 3, સ. 345)

૭ સુવાલાત વ જવાબાત

મીઠે મીઠે ઈસ્લામી ભાઈયો ! અબ દા'વતે ઈસ્લામી કે ઈશાઅતી ઈદારે મકતબતુલ મદીના કી મતબૂઆ 112 સફાતાત પર મુશ્તમિલ કિતાબ, “ચન્દે કે બારે મેં સુવાલ જવાબ” સફાતા 84 તા 88 સે “૭ સુવાલાત વ જવાબાત” મુલાહજા હોં. યેહ હર ઈદારે બલ્કે હર મુસલ્માન કે લિયે મુઝીદ હી નહીં મુઝીદ તરીન હૈને.

ચન્દે કી રકમ સે ઈજતિમાઈ કુરબાની કે લિયે બેંસ ખરીદના
સુવાલ : મળહબી યા ફલાહી ઈદારે કે ચન્દે કી રકમ સે ઈજતિમાઈ

કુરબાની કે લિયે બેચને કે વાસિસે બેંસ ખરીદી જા સકતી હૈને
યા નહીં ?

જવાબ : ચન્દે કી રકમ કારોબાર મેં લગાના જાઈજ નહીં. ઈસ કે લિયે

ફરમાને મુસ્તાક ત્લૂલુલુલુલુલુલુલુ : તુમ જહાં ભી હો મુજ પર હૃદય પઢો કે તુમ્હારા હૃદય મુજ તક પહોંચતા હૈ. (بِرَبِّ)

ચન્દા દેને વાલે સે સરાહતન યા'ની સાફ લક્ઝોં મેં ઈજાજત લેની જરૂરી હૈ. (જો ઈસ કી ઈજાજત દે તો સિર્ફ ઉસી કે ચન્દે કી રકમ જાઈ કારોબાર મેં લગાઈ જા સકતી હૈ યુંહી બિલા ઈજાજતે માલિક ઉસ કે દિયે હુએ ચન્દે કી રકમ કર્ય દેને કી ભી ઈજાજત નહીં)

ગુરબા કો ખાલેં લેને દીજિયે

સુવાલ : અગર કોઈ શખ્સ હર સાલ ગરીબોં કો ખાલ દેતા હો, ઉસ પર ઈન્ફિરાહી કોશિશ કર કે અપને મદરસે યા દીગર દીની કામોં કે લિયે ખાલ લેના ઔર ગરીબોં કો મહરૂમ કર દેના કેસા હૈ ?

જવાબ : અગર વાકેઈ કોઈ ઐસા ગરીબ મુસ્તાહિક આદમી હૈ જિસ કા ગુજારા ઉસી ખાલ યા ઝકાત વ ફિત્રા પર મૌકૂફ હૈ તો અબ ઉસ કો મિલને વાલે ઈન અતિથ્યાત કી અપને ઈદારે કે લિયે તરકીબ કર કે ઉસ ગરીબ કો મહરૂમ કરને કી હરગિઝ ઈજાજત નહીં. (ઓર અગર ઉન ગરીબોં કા ગુજારા ખાલ વગૈરા પર મૌકૂફ ન હો તો ખાલ કા માલિક જિસ મસરફ મેં ચાહે દે સકતા હૈ મસલન દીની મદરસે કો દે દે) મેરે આકા આ'લા હિન્દુરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રાજા ખાન ઉલ્લેખ કરું છુટું : અગર કુછ લોગ અપને યહાં કી ખાલેં હાજત મન્દ યતીમોં, બેવાઓં, મિસ્કીનોં કો દેના ચાહેં કે ઈન કી સૂરતે હાજત રવાઈ યેહી હો, ઉસે કોઈ

કરમાને મુસ્તકા યિલ્લો વાલુ ઓફ
વોગોં મેં સે કન્જૂસ તરીન શાખસ હૈ. (નિબિદી)

વાઈજ (યા'ની વા'જ કહને વાલા) યા મદરસે વાલા રોક કર
મદરસે કે લિયે લે લે તો યેહ ઉસ કા ગુલ્ભ હોગા।
وَاللَّهُ تَعَالَى أَعْلَمُ

(મુલાખસ અઝ ફિતાવા રજવિદ્યા, જિ. 20, સ. 501)

ખાલોં કે લિયે બે જ જિદ મત કીઝિયે

સુવાલ : અગર કોઈ શાખસ અહલે સુન્તત કે કિસી મદરસે યા કિસી ગરીબ મુસલ્માન કો ખાલ દેને કા વા'દા કર ચુકા હો ઉસ કો બ ઈસ્રાર અપને ઈદારે મસલન દા'વતે ઈસ્લામી કે લિયે ખાલ દેને પર આમાદા કરના કેસા ?

જવાબ : ઐસા ન કરે કે યું આપસ મેં અદાવત વ મુનાફરત કા સિલ્લિસલા હોગા, ફિતાનોં, ગીબતોં, ચુંબિયોં, બદ ગુમાનિયોં, ઈલ્જામ તરાશિયોં ઔર દિલ આજારિયોં વગૈરા ગુનાહોં કે દરવાજે ખુલ્બેંગે. મેરે આકા આ'લા હજરત, ઈમામે અહલે સુન્તત, મૌલાના શાહ ઈમામ અહમદ રજા ખાન ઉલ્લે રહ્મતُ اللَّٰهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰنِ ફિતાવા રજવિદ્યા જિલ્દ 21 સફહા 253 પર ફરમાતે હોય : મુસલ્માનોં મેં બિલા વજહે શરૂઈ ઈભિલાફ વ ફિતના પૈદા કરના નયાબતે શૈતાન હૈ. (યા'ની ઐસે લોગ ઈસ મુઆમલે મેં શૈતાન કે નાઈબ હોય) હદીસે પાક મેં હૈ : “ફિતના સો રહા હૈ ઉસ કે જગાને વાલે પર અલ્લાહ કી લા'નત.”

(الْجَامِعُ الصَّفِيرُ لِلْسُّيُوطِيِّ مِنْ ٣٧٠ حَدِيث٥٩٧٥)

કરમાને મુસ્તાકٌ ﷺ : ﷺ : ઉસ શાખ્ય કી નાક ખાક આલુદ હો કિસ કે પાસ મેરા જિક હો ઔર વોહ મુજ
પર દુરુદે પાક ન પડે. (૬)

સુન્ની મદારિસ કી ખાલેં મત કાટિયે

સુવાલ : અગર કોઈ કહે કે મૈં હર સાલ કુલાં સુન્ની ઈદારે કો ખાલ દેતા હું. ઉસ કો યેહ સમજાના કેસા કે ઈસ સાલ હમારે દીની ઈદારે મસલન દા'વતે ઈસ્લામી કો ખાલ દે દીજિયે.

જવાબ : અગર વોહ સાહિબ કિસી ઐસી જગહ ખાલ દેતે હોં જો કે ઉસ કા સહીહ મસરફ હૈ તો ઉસ ઈદારે કો મહત્વમ કર કે અપની તન્નીમ કે લિયે ખાલ હાસિલ કર લેના ઉસ ઈદારે વાલોં કે લિયે સદમે કા બાઈસ હોગા, યું આપસ મેં કશીએગી પૈદા હોએ લિહાજા હર ઉસ કામ સે ઈજતિનાબ કીજિયે જિસ સે મુસલ્માનોં મેં બાહુમ રન્જિશેં હોં મુસલ્માનોં કો નફરત વ વહ્યશત સે બચાના બહુત ઝરુરી હૈ. જૈસા કે હુજૂરે અકરમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ, રસૂલે મુહ્ફતશમ બશ્રૂઓ લાત્ફ્રો - : ﷺ : ઈશાદ મુઅજ્જામ હૈ યા'ની ખુશ ખબરી સુનાઓ ઔર (લોગોં કો) નફરત ન દિલાઓ.

(صحيح بخاري ج 1 ص ٤٢ حديث ٦٩)

સુન્ની મદ્રસે કો ખાલ ખુદ દે આઇયે

સુવાલ : અગર કહીં દા'વતે ઈસ્લામી કે લિયે ખાલ લેને પહોંચે, ઉસ ને એક હમેં દી ઔર એક ખાલ બચા કર રખતે હુએ કહા કે યેહ અહલે સુન્નત કે કુલાં દારુલ ઉલૂમ કો દેની હૈ. આપ આધે ઘન્ટે કે બા'દ મા'લૂમ કર લીજિયે અગર વોહ લેને ન આએં તો યેહ ખાલ ભી આપ હી લે લીજિયે. ઐસી સૂરત મેં ક્યા કરના ચાહિયે ?

ફરમાને મુસ્તાકٰ ﷺ : [જિસ ને મુખ પર રોજે જુમુઆ દો સો બાર હુરદે પાક પથા ઉસ કે દો સો સાલ કે ગુનાંડ મુશ્કેલી હોયે. (Jâmi' K)

જવાબ : યેહ જેહન મં રહે કે કુરબાની કી ખાલેં ઈકઢી કરના દા'વતે ઈસ્લામી કા “મક્સદ” નહીં “ઝરત” હૈ. દા'વતે ઈસ્લામી કા એક મક્સદ નેકી કી દા'વત આમ કરને કી ગરજ સે નફરતે મિટાના ઔર મુસ્લિમાનોં કે દિલોં મેં મહિષ્ટતોં કે ચરાગ જલાના ભી હૈ. તમામ સુન્ની ઈદારે એક તરણ સે દા'વતે ઈસ્લામી હી કે ઈદારે હેં ઔર દા'વતે ઈસ્લામી તમામ સુન્ની ઈદારોં કી અપની અપની ઔર અપની સુન્નતો ભરી તહેરીક હૈ. મુદ્કિના સૂરત મેં અચ્છી અચ્છી નિયતેં કર કે આપ ખુદ ઉસ સુન્ની દારૂલ ઉલૂમ કો ખાલ પહોંચા દીજિયે. ઈસ તરણ ઇન્શા اللہ عزوجل એનું મુસ્લિમાનોં કા દિલ ભી ખુશ કરનો કી સાચાદતા હાસિલ હોયો. તાજદારે રિસાલત, શહિન્શાહે નુભુવ્યત, મુસ્તાક જાને રહમત, શમ્ખે બજમે હિદાયત નો ચાલી લીધી હશીદ ફરમાયા : “ફરાઈજ કે બા'દ સબ આ'માલ મેં અલ્લાહ ઉર્જોજી કો જિયાદા ખારા મુસ્લિમાન કા દિલ ખુશ કરના હૈ.”

(المَعْجَمُ الْكَبِيرُ لِلْطَّبَرَانِيِّ ج ١١ ص ٥٥٩ حديث ١١٠٧٩)

અપની કુરબાની કી ખાલ બેચ દી તો ?

સુવાલ : કિસી ને અપની કુરબાની કી ખાલ બેચ કર રકમ હાસિલ કર લી અબ વોહ માસ્ટિદ મેં દે સકતા હૈ યા નહીં ?

જવાબ : યહાં નિયત કા એ'તિબાર હૈ. અગર અપની કુરબાની કી ખાલ અપની જાત કે લિયે રકમ કે ઈવજ બેચી તો યું

ફરમાને મુસ્તિફા તુંબુંગુંલું હાથીલું : મુજ પર દુરુદ શરીર પઢો અહ્વાહ તુંબુંગુંલુમ પર રહમત બેઠેગા.. (પુષ્ટિ)

બેચના ભી ના જાઈજ હૈ ઔર યેહ રકમ ઈસ શાખસ કે હક મેં માલે ખબીસ હૈ ઔર ઈસ કા સદકા કરના વાજિબ હૈ લિહાજા કિસી શરૂઈ ફકીર કો દે દે. ઔર તૌબા ભી કરે ઔર અગાર કિસી કારે ખૈર કે લિયે મસલન મસ્તિફા મેં દેને હી કી નિયત સે બેચી તો બેચના ભી જાઈજ હૈ ઔર અબ મસ્તિફા મેં દેને મેં કોઈ હરજ (ભી) નહીં.

કસ્સાખ કે લિયે 20 મદની ઝૂલ

- ﴿1﴾ પહલે કિસી માહિર ગોશ્ટ ફરોશ કી નિગરાની મેં ઝબુ વગૈરા કા કામ સીખ લે કે ઉસ ના તજરિબા કાર કે લિયે યેહ કામ જાઈજ નહીં જિસ કી વજહ સે કિસી કે જાનવર કે ગોશ્ટ ઔર ખાલ વગૈરા કો ઉર્ફ વ આદત (યા'ની આમ મા'મૂલ ઔર દસ્તૂર) સે હટ કર નુક્સાન પહોંચતા હો.
- ﴿2﴾ માહિર ગોશ્ટ ફરોશ કો ભી ચાહિયે કે જલ્દ બાજી યા લા પરવાહી કે સબબ ખાલ મેં ઉર્ફ વ આદત સે જાઈદ ગોશ્ટ ન લગા રહને દે, ઈસી તરહ છીછડે ઉતારને મેં ભી એહતિયાત સે કામ લે કે ઈસ મેં ખ્વાહ મ ખ્વાહ બોટી ઔર ચરબી ન ચલી જાએ. નીજ ખાઈ જાને વાલી હડિયાં વગૈરા ભી ફેંકને કે બજાએ ટુકડે બના કર ગોશ્ટ હી મેં ડાલ દે ઔર માહિર ગોશ્ટ ફરોશ કો ભી ઉર્ફ વ આદત સે હટ કર ગોશ્ટ યા ખાલ કો નુક્સાન પહોંચાના જાઈજ નહીં.

કરતાને મુસ્તકાં بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَسَلَّمَ : મુજ પર કસરત સે હૃદે પાક પઢો બેશક તુમદારા મુજ પર હૃદે પાક પઢના તુમદારે ગુનાઓં કે વિધે મગફિરત હૈ. (૩૮૬)

(3) બકરહ ઈદ મેં ઉમ્મુમન બડે જાનવર કા ભેજા ઔર જબાન વગૈરા

નિકાલ કર સિરી કા બકિયા હિસ્સા ઔર પાએ કે ખુર ફંક દિયે જાતે હૈનું, ઈસી તરહ બકરે કે સિરી પાએ કે ભી ખાએ જાને વાલે બા'જ અજ્જા ખ્વાહ મ ખ્વાહ જાએએ કર દિયે જાતે હૈનું ઐસા ન કિયા જાએ અગર ખુદ ખાના નહીં ચાહતે તો કિસી ગરીબ મુસલ્માન કો બુલા કર એહતિરામ કે સાથ દીજિયે કે ઈસ તરહ કે કાફી અફરાદ ઈન દિનોં ગોશત ઔર ચરબી વગૈરા કી તલાશ મેં ફિર રહે હોતે હૈનું. નીજ યેહ ભી યાદ રખિયે કે બડે જાનવર કે સિરી પાએ મુકભ્મલ ચમેદે સમેત અસ્લ ખાલ સે જુદા કર લેને કી વજહ સે ખાલ કી કીમત મેં કમી આતી હૈ.

(4) આમ દિનોં મેં પૂછ કા ગોશત દૂસરે ગોશત કે સાથ વજ્ઞન મેં બેચા જાતા હૈ જબકે કુરબાની કે જાનવર કી પૂછ ઉમ્મુમન ખાલ મેં હી જાને દેતે હૈનું ઈસ સે ઈસ કા ગોશત જાએએ હો જાતા હૈ, બલ્કે બડે જાનવર મેં સો બા'જ અવકાત ખાલ સમેત પૂછ કાટ કર ફંક દેતે હૈનું, યેહ તરીકા ભી ગલત હૈ, ઈસ તરહ કરને સે ખાલ કી કીમત મેં ભી કમી આતી હૈ.

(5) જિન મુલ્કોં મેં ખાલ કામ મેં લે લી જાતી હૈ (મસલન હિન્દ મેં) વહાં ઉર્ફ સે હટ કર ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઐસી જગાહ “કટ” લગા દેના જાઈજ નહીં જિસ સે ખાલ કી કીમત મેં કમી આ જાએ.

કરમાને મુસ્તફા ﷺ : جو مુજ પર એક દુરુદ શરીક પછતા હૈ અત્યાધ ઉંગુરુંગુરું ઉસ કે લિયે એક કીરતાત
અજૂર લિપતા હૈ ઔર કીરતાત ઉદ્ઘાટ પછાડ જિતના હૈ. (بخاري)

ગોશ્ઠ ફરોશોં કી ચાહિયે કે જિસ તરણ અપને જાતી જાનવર
કી ખાલ સંભાલ સંભાલ કર ઉધેડતે હોય, દૂસરોં કે મુઆમલે મેં
ભી ઈસી તરણ કરેં.

- ﴿6﴾ દુખે કી ચક્કી કી ખાલ ઉધેડને મેં ઈસ બાત કા ખયાલ રખિયે કે
ચરબી ખાલ મેં બાકી ન રહે.
- ﴿7﴾ છીદ્ધુદે ઔર ચરબી એક તરફ જમ્બા કર કે આખિર મેં છીદ્ધુદોં કી
આડ મેં ચરબી ભી ઉઠા લે જાના ધોકા ઔર ચોરી હૈ. પૂછુ કર
ભી ન લેં કે “સુવાલ” હૈ ઔર બિલા ઈજાતે શરૂઈ સુવાલ
જાઈજ નહીં. ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : جો શાખ્સ
જાજત કે બિગેર લોગોં સે સુવાલ કરતા હૈ વોહ મુંહ મેં અંગારે
ડાલને વાલે કી તરણ હૈ. (٢٧١ ص ٣ حદિથ ٣٥١٧)
- ﴿8﴾ બસા અવકાત કુરબાની કે જાનવર મેં સે બોટી કા બેહતરીન
ગોલ લોથડા ચુપકે સે ટોકરી મેં સરકા લિયા જાતા હૈ યેહ સાફ
સાફ ચોરી હૈ. બિલા ઈજાજતે શરૂઈ માંગ કર લેના ભી દુરુસ્ત
નહીં. ફરમાને મુસ્તફા ﷺ : حبى اللہ تعالیٰ علیہ و آله و سلم : “જો માલ મેં
ઈજાફે કે લિયે લોગોં સે સુવાલ કરતા હૈ વોહ અંગારે માંગતા હૈ,
અબ ઉસ કી મરજી હૈ કે અંગારે કમ જમ્બા કરે યા જિયાદા.”
(مُسْلِم ص ١٨ حદિથ ٥٤١)
- ﴿9﴾ ગોશ્ઠ કા હર વોહ હિસ્સા જો આમ દિનોં મેં ઈસ્તિ'માલ મેં
લિયા જાતા હૈ, કુરબાની કે દિનોં મેં ભી કામ મેં લિયા જાએ.

કરમાને મુસ્તકાં عَلَيْهِ الْكَفَلُ وَالْمُلْمَعُ : જિસને કિતાબ મેં મુજ પર હૃતેદ પાક લિખા તો જબ તક મેરા નામ ઉસ મેં રહેગા ફિરિશેતે ઉસ કે લિખે ઈસ્તિજ્ફાર કરતે રહેંગે. (૩૧)

ફિફડે ઓર ચરબી વગેરા કે ટુકડે કર કે ગોશેત કે સાથ તક્સીમ કર દેના મુનાસિબ હૈ, ઈસ તરફ કી ચીજોં કો ફેંકા ન જાએ અગર ખુદ ખાના યા ગોશેત કે સાથ તક્સીમ કરના નહીં ચાહતે તો યું ભી હો સકતા હૈ કે જો ઝરૂરત મન્દ લેના ચાહે ઉસે બુલા કર દે દિયા જાએ યા કિસી કે હવાલે કર દિયા જાએ કે કિસી ઝરૂરત મન્દ કો દે દે બલ્કે એહતિયાત ઈસી મેં હૈ કે ખુદ હી કિસી મુસ્લિમાન કે હવાલે કર દીજિયે. યેહ મસ્ખલા યાદ રહે કે ગેર મુસ્લિમ ભંગિયોં વગેરા કો ખાલ તો ક્યા એક બોટી ભી કુરબાની કે ગોશેત મેં સે દેના જાઈજ નહીં.

﴿10﴾ અગર જાનવર કે ગલે મેં રસ્સી, નથ, ચમડે કા પણા, ધુંગુર, હાર વગેરા હૈ તો ઈન સબ કો છુરી સે જું તું કાટ કર નહીં બલ્કે કાઈદે કે મુતાબિક ખોલ કર નિકાલ લેના ચાહિયે તા કે નાપાક ન હોં. બિગેર નિકાલે ઝખું કરને કી સૂરત મેં યેહ ચીજેં ખૂન આલૂદ હો જાતી હું ઔર મસ્ખલા યેહ હૈ કે બિલા હાજત કિસી પાક ચીજી કો કસ્ટન (યા'ની જાન બૂજ કર) નાપાક કરના હરામ હૈ. બિલફર્જ નાપાક હો ભી જાએં તબ ભી ઈન કો ફેંક ન દિયા જાએ, પાક કર કે ખુદ ઈસ્તિ'માલ મેં લાએં યા કિસી મુસ્લિમાન કો દે દેં. યાદ રખિયે ! તગ્યુધીએ માલ (યા'ની માલ જાએએ કરના) હરામ હૈ.

﴿11﴾ છુરી ફેરને સે કબ્લ જાનવર કે ગલે કી ખાલ નર્મ કરને કે લિખે અગર પાક પાની કે બરતન મેં નાપાક ખૂન વાલા હાથ ડાલ

करमाने मुसल्का ﷺ : [जिस ने मुझ पर एक बार हुरूठे पाक पढ़ा अल्लाह ﷺ उस पर दस रहमतें भेजता है।] (۱)

कर चुल्लू भरा तो चुल्लू का और उस भरतन का तमाम पानी नापाक हो गया। अब येह पानी गले पर मत डालिये। इस का आसान सा हल येह है कि जिन का जानवर है उसी से कहिये वोह पाक साफ़ पानी का गिलास भर कर अपने हाथ से जानवर के गले पर डालिये भगव येह ऐहतियात की जाए कि गिलास से पानी डालने या छिड़कने के दौरान बीच में न कोई अपना खून आलूद हाथ डालिये न ही पानी वाले गले पर खून वाला हाथ मले येह बात सिर्फ़ कुरबानी के लिये खास नहीं, जब भी जब्द करें इस का ख्याल रखिये।

(12) जब्द के बाद खून आलूद छुरी और उसी खून से लिथे हुए हाथ धोने के लिये पानी की बाल्टी में डाल देने से छुरी और हाथ पाक नहीं होते उलटा बाल्टी का सारा पानी भी नापाक हो जाता है। अक्सर इसी तरह के नापाक पानी से खाल उधेड़ने में भी मदद ली जाती है और येही पानी गोश्त के अन्दरूनी हिस्से में जम्म शुद्ध खून धोने के लिये भी बहाया जाता है गोश्त के अन्दर का खून पाक होता है भगव नापाक पानी बहाने के सबब येह नुकसान होता है कि येह नापाक पानी जहां जहां से गुजरता है गोश्त के पाक हिस्से को भी नापाक करता चला जाता है। ऐसा मत कीजिये।

(13) अज्ञर गोश्त फ्रोश के लिये येह झुरी है कि बकरह ईद के उर्फ़ व आदत (या'नी दस्तूर) के मुताबिक कुरबानी के गोश्त की बोटियां

ફરમાને મુસ્તકા : ﷺ : જો શાખા મુજ પર હુરું પાક પણા ભૂલ ગયા વોહ જન્મત કા રાસ્તા ભૂલ ગયા. (بِرْلَ)

બના કર દે. બા'જ કસ્સાબ જલ્દ બાળી કે સબબ ગોશેત કે બડે બડે ટુકડે બનાતે, નલિયાં ભી સહીહ સે તોડ કર નહીં દેતે ઔર સિરી પાએ ભી સાબિત છોડ કર ચલ દેતે હું, ઐસા ન કિયા કરેં. ઈસ તરફ કુરબાની કરવાને વાલે સખ્ત આજમાઈશ મેં આ જાતે હું ઔર બસા અવકાત સિરી પાએ વગૈરા ફંકને પડ જાતે હું. બા'જ લોગ સંબ્ર કરને કે બજાએ કસ્સાબ કો બુરે બુરે અલ્કાબ ઔર ગાલિયોં સે નવાજતે ઔર ખૂબ ગુનાહોં ભરી બાતેં કરતે હું. હાં, ઈજારા કરતે વક્ત કસ્સાબ ને કહ દિયા હો કે સિરી પાએ બના કર નહીં દુંગા તો અબ સાબિત છોડને મેં કોઈ હરજ નહીં.

﴿14﴾ બા'જ કસ્સાબ હિર્સ કે સબબ બહુત જિયાદા જાનવર “બુક” કર લેતે હું ઔર એક જગહ દુરી ફેર કર દૂસરી જગહ ચલે જાતે હું, ફિર ઉધર ગલા કાટ કર પહલી જગહ વાપસ આ કર ખાલ ઉધેડને લગતે હું ઔર અબ દૂસરી જગહ વાલે “ઈન્ટિજાર” કી આગ મેં સુલગતે હું. ઈસ તરફ લોગ બહુત તકલીફ મેં આતે, બાતેં બનાતે, કસ્સાબ કો બુરા ભલા કહતે હું ઔર ફિર કઈ ગુનાહોં કે દરવાજે ખુલતે હું. કસ્સાબોં કો ચાહિયે કે કામ ઉતના હી લેં જિતના સલીકે કે સાથ કર સકેં ઔર કિસી કો શિકાયત કા મૌકાઅ ન મિલે.

﴿15﴾ કસ્સાબ કો ચાહિયે કે ગોશેત બનાતે વક્ત હરામ અજ્જા જુદા કર કે ફેંક દે. જિસે ગોશેત ખાના હો ઉસ પર જબીહા કી હરામ ચીજોં કી શનાખ્ત ફર્જ ઔર મકરુહે તહુરીમી અજ્જા કી પહુચાન

જરમાને મુસ્તકા بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ : [જિસ કે પાસ મેરા ટિક હવા ઔર ઉસ ને મુજ પર દુર્ગે પાક ન પડા તહીક વોલ
બદબાન હો ગયા.] (ઉલ્લંઘ)

વાજિબ હે તાકે ગુનાહોં ભરી ચીજેં ન ખા ડાલે. (ગોશત કે ન
ખાએ જાને વાલે અજાં કા બયાન આગે આ રહા હૈ)

﴿16﴾ ગોશત ફરોશ કો ચાહિયે કે કુરબાની કે દિનોં મેં પૈસે કમાને કી
હિર્સ્કે સબબ શરીઅત કી બિલાફ વર્ગી કરતે હુંએ 100 જાનવર
ગલત સલત કાટ કર અપની આભિરત દાવ પર લગાને કે
બજાએ શરીઅત કે મુતાબિક બેશક સિર્ફ એક હી જાનવર
કાટે, إِنَّ شَاءَ اللّٰهُ عَزَّوَجَلَّ દોનોં જહાનોં મેં ઈસ કી ખૂબ બરકતે પાએગા
કે પૈસોં કે લાલચ મેં જલ્દ બાજી કી વજણ સે ઈસ કામ મેં બસા
અવકાત બહુત સારે ગુનાહ કરને પડ જાતે હૈન.

﴿17﴾ બા'જ ગોશત ફરોશ બેચને કે બડે (ઔર છોટે) જાનવર કી ખાલ
ઉતાર લેને કે બા'દ ગોશત કે અન્દર મૌજૂદ દિલ મેં કટ લગા કર
ઉસ મેં યા ખૂન કી બડી નસ મેં પાઈપ કે ઝરીએ પાની ચઢાતે હૈન ઈસ
તરણ કરને સે ગોશત કા વગ્ન બઢ જાતા હૈ. ઈસ તરણ કા ગોશત
ધોકે સે બેચના ભી હરામ ઔર જહાનમ મેં લે જાને વાલા કામ હૈ.
બા'જ મુર્ગી કા ગોશત બેચને વાલે ઝષ્ણ કે બા'દ મુર્ગી કે પર ઉતાર
કર પેટ કી સફાઈ કર કે સિર્ફ દિલ ઉસ મેં લગા રહને દેતે ઔર ઉસ
મુર્ગી કો તકરીબન 15 મિનિટ કે લિયે પાની મેં ડાલ દેતે હૈન, ઈસ
તરણ ઈસ કે ગોશત કા વગ્ન તકરીબન 150 ગ્રામ બઢ જાતા હૈ.
ઝષ્ણ શુદ્ધ કમાંગોર બકરે કે ઠન્ડા હોને કે બા'દ ઉસ કી બોંગ કે
ઝરીએ ગોશત મેં મુલ સે હવા ભર કર ગોશત કો ફુલા દેતે હૈન, ગાહક
ગોશત લે કર ઘર પહોંચતા હૈ તો હવા નિકલ ચુકી હોતી હૈ ઔર

કરમાને મુસ્તાક ઉલ્લિલી ઉલ્લિલી : [જિસ ને મુજ પર દસ મરતબા સુબજ ઔર દસ મરતબા શામ હુરું પાક પટા
ઉસે ડિયામત કે દિન મેરી શરીએ મિલેગી।] (بِالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰالَمِينَ)

ગોશ્ઠ કી રહ વાલી હિંદ્યાં રહ જાતી હું. યેહ ભી સરાસર ધોકા
હૈ, બિલ ખુસૂસ કુરબાની કે દિનોં મેં વજ્ઞન સે બેચે જાને વાલે
જિન્દા બકરોં વગૈરા કો બેસન (યા'ની ચને કા આટા) જિલા
કર ઊપર ખૂબ પાની વગૈરા પિલા કર ઉન કા વજ્ઞન બઢા
દિયા જાતા હૈ, એસે જાનવર ભી યું ધોકે સે બેચના ગુનાહ
હૈ. યાદ રખિયે ! હરામ કમાઈ મેં કોઈ ભલાઈ નહીં. ફરમાને
મુસ્તાક : صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ [જિસ ને હરામ કા એક લુકમા
ખાયા ઉસ કી ચાલીસ દિન કી નમાઝેં કબૂલ નહીં કી જાઓંગી
ઔર ઉસ કી દુઆ ચાલીસ દિન તક ના મકબૂલ હોંગી.
(الفર્તાઓસ بِسَائِرُ الْخُطَابِ ج ٣ ص ٥٩١ حديث ٥٨٥٣)] મજીદ એક રિવાયત મેં
હૈ : “ઇન્સાન કે પેટ મેં જબ હરામ કા લુકમા પડતા હૈ, જમીન વ
આસ્માન કા હર ફિરિશ્તા ઉસ પર ઉસ વક્ત તક લા'નત કરતા હૈ
જબ તક કે વોહ હરામ લુકમા ઉસ કે પેટ મેં રહે ઔર અગર
ઇસી હાલત મેં મર ગયા તો ઉસ કા ડિકાના જહન્નમ હોંગા.”

(مُકાશَةُ الْقُلُوبِ ص ١٠)

- ﴿18﴾ દુરુસ્ત કામ કરને મેં યકીનન વક્ત જિયાદા સર્જ હોગા, ઇસ
પર હો સકતા હૈ હમપેશા અફરાદ મજાક ભી ઉડાઓં મગાર
ઇસ પર સંખ્રે કીજિયે, ખબરદાર ! કહીં શૈતાન લડાઈ ભિડાઈ
મેં ઉલઝા કર ગુનાહોં મેં ન ફંસા દે !
- ﴿19﴾ ગોશ્ઠ કા જો હિસ્સા ગોબાર યા જબ્દ કે વક્ત નિકલે હુએ
ખૂન વાલા હો જાએ, ઉસ કો જુદા રખિયે ઔર ગોશ્ઠ કે
માલિક કો બતા દીજિયે તાકે વોહ ઉસે અલગ સે પાક કર

કરમાને મુસ્તકા مُسْتَكٌ : مُسْتَكٌ ﷺ : જિસ કે પાસ મેરા જિક હુવા ઓર ઉસ ને મુજ પર હુરદ શરીરું ન પઢા ઉસ ને
જફા કી. (بِرَأْنَ)

સકે. પકાને મેં અગાર એક ભી નાપાક બોટી ડાલ દી તો
વોહ પૂરી દેગ કા કોરમા યા બિરયાની નાપાક કર દેગી
ઓર ઈસ કા ખાના હરામ હો જાએગા. (યાદ રહે ! ઝષુ કે
બા'દ ગરદન કે કટે હુએ છિસ્સે પર બચા હુવા ખૂન ઓર ગોશ્ઠ કે
અન્દર મસલન પેટ મેં યા છોટી છોટી રગોં મેં જો ખૂન રહ જાતા
હે વોહ નીજ દિલ, કલેજ વગેરા કા ખૂન પાક હોતા હૈ. હાં દમે
મસ્કૂહ યા'ની ઝષુ કે વકત જો ખૂન બહ કર નિકલ ચુકા વોહ
અગાર કટે હુએ ગલે વગેરા કો લગ ગયા તો નાપાક કર દેગા.)

﴿20﴾ જાનવર કાટને ઓર કટવાને વાલે કો ચાહિયે કે આપસ મેં ઉજરત
તૈ કર લેં કયુંકે મસ્સલા યેહ હૈ કે જહાં દલાલતન (UNDER
STOOD) યા'ની અલામત સે મા'લૂમ હો, યા સરાહતન (યા'ની
ખુલ્લમ ખુલ્લા, જાહિરન) ઉજરત સાબિત હો વહાં તૈ કરના
વાજિબ હૈ. ઐસે મૌકાએ પર તૈ કરને કે બજાએ ઈસ તરહ
કહ દેના : કામ પર આ જાઓ દેખ લેંગો, જો મુનાસિબ
હોગા દે દેંગો, ખુશ કર દેંગો, ખર્ચ મિલેંગી વગેરા અદ્દજા
કતથન નાકાફી હૈન. બિગેર તૈ કિયે ઉજરત લેના દેના ગુનાહ
હૈ, તે શુદ્ધા સે જાઈદ તલબ કરના ભી મમ્મૂઅ હૈ. હાં જહાં
ઐસા મુઅામલા હો કે કામ કરવાને વાલે ને કહા : કુછ
નહીં દુંગા, ઉસ ને કહ દિયા : કુછ નહીં લુંગા. ઓર ફિર
કામ કરવાને વાલે ને અપની મરજી સે દે દિયા તો ઈસ
લૈન દૈન મેં કોઈ હરજ નહીં.

કરમાને મુસ્તકા ﴿عَلَيْهِ الرَّحْمَةُ وَالْوَلَمْلَمُ﴾ : જો મુજ પર રોજે જુમુઆ દુર્દશ શરીર પઢેગા મેં ત્રિયામત કે દિન ઉસ દી શરીરામત કર્ણા॥ (પુરુષ)

ગોશ્ટ કે 22 અજ્જા જો નહીં ખાએ જાતે

ઇઝાને સુન્નત જિલ્દ અવ્યાલ ઊપર સે સફા છે 405 તા 408 પર હૈ : મેરે આકા આ'લા હજરત ઈમામ અહ્મદ રજા ખાન હલાલ હૈનું મગર બા'જ, કે હરામ યા મમ્નૂઅ યા મકરૂહ હૈનું ॥1॥ રગોં કા ખૂન ॥2॥ પિતા ॥3॥ કુકના (યા'ની મસાના) ॥4,5॥ અલામાતે માદા વ નર ॥6॥ બૈજે (યા'ની કપૂરે) ॥7॥ ગુદૂદ ॥8॥ હરામ મર્જ ॥9॥ ગરદન કે દો પહે, કે શાનોં તક ખિંચે હોતે હૈનું ॥10॥ જિગર (યા'ની કલેજ) કા ખૂન ॥11॥ તિલ્લી કા ખૂન ॥12॥ ગોશ્ટ કા ખૂન કે બા'દે જબ્દ ગોશ્ટ મેં સે નિકલતા હૈ ॥13॥ દિલ કા ખૂન ॥14॥ પિત યા'ની વોહ જર્દ પાની, કે પિતે મેં હોતા હૈ ॥15॥ નાક કી રતૂબત, કે ભેડ મેં અક્સર હોતી હૈ ॥16॥ પાખાને કા મકામ ॥17॥ ઓજડી ॥18॥ આંતે ॥19॥ નુત્કા¹ ॥20॥ વોહ નુત્કા, કે ખૂન હો ગયા ॥21॥ વોહ (નુત્કા) કે ગોશ્ટ કા લોથડા હો ગયા ॥22॥ વોહ કે (નુત્કા) પૂરા જાનવર બન ગયા ઔર મુર્દા નિકલા યા બે જબ્દ મર ગયા. (ફતાવા રજવિયા, જિ. 20, સ. 240, 241)

સમજદાર કર્સાબ બા'જ મમ્નૂઅ ચીજેં નિકાલ દિયા કરતે હૈનું
મગર બા'જ મેં ઈન કો ભી મા'લૂમાત નહીં હોતીં યા બે એહતિયાતી
બરતતે હૈનું. લિહજા આજ કલ ઉમૂમન લા ઈલ્મી કી વજહ સે જો

1 : મની

फरमाने मुस्तका^{للہ علیہ السلام} : مुझ पर हुरदे पाक की कसरत करो बेशक येह तुम्हारे लिये तहारत है.. (بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ)

यीं सालन में पकाई और खाई जाती हैं उन में से चन्द की निशान देही करने की कोशिश करता हूँ.

भून

जब्द के वक्त जो भून निकलता है उस को “दमे मस्कूह” कहते हैं. ये ह नापाक होता है इस का खाना हराम है. बा’द जब्द जो भून गोशत में रह जाता है भसलन गरदन के कटे हुए हिस्से पर, हिल के अन्दर, कलेञ्च और तिल्ली में और गोशत के अन्दर की छोटी छोटी रगों में ये ह अगर्ये नापाक नहीं भगर इस भून का भी खाना मन्नूआ है. लिहाजा पकाने से पहले सज्जाई कर लीजिये. गोशत में कई जगह छोटी छोटी रगों में भून होता है उन की निगड़ दाशत काफी मुश्किल है, पकने के बा’द वो ह रगों काली डोरी की तरह हो जाती है. खास कर भेजे, सिरी पाए और मुर्गी की रान और पर के गोशत वगैरा में बारीक काली डोरियां देखी जाती हैं खाते वक्त इन को निकाल दिया करें. मुर्गी का हिल भी साधित न पकाईये, लम्बाई में चार चीरे कर के इस का भून पहले अच्छी तरह साफ़ कर लीजिये.

हराम मण्ड

ये ह सफेद डोरे की तरह होता है जो के भेजे से शुरुआ हो कर गरदन के अन्दर से गुजरता हुवा पूरी रीढ़ की हड्डी में आधिर तक जाता है. माछिर कस्साब गरदन और रीढ़ की हड्डी के बीच से दो परकाले या’नी दो टुकड़े कर के हराम मण्ड निकाल कर फँक देते हैं. भगर बारहा बे ऐहतियाती की वजह से थोड़ा बहुत रह जाता है और सालन या बिरयानी वगैरा में पक भी जाता है. चुनान्ये गरदन, चांप और कमर का गोशत धोते वक्त हराम मण्ड तलाश कर के

કરમાને મુસ્તફા ﷺ : تُمْ جَاهَ بِيْهُ مُؤْجَلٌ وَرَدَ حُكْمَكَارٍ مُؤْجَلٌ تَكْرِيمٌ
પહોંચતા હૈ. (તૃતી)

નિકાલ દિયા કરેં. યેહ મુગ્ગી ઔર દીગર પરિન્દોં કી ગરદન ઔર
રીઢ કી હડી મેં ભી હોતા હૈ, પકાને સે કબ્જલ ઈસ કો નિકાલના બહુત
મુશ્કિલ હૈ લિહાજા ખાતે વક્ત નિકાલ દેના ચાહિયે.

પહે

ગરદન કી મજબૂતી કે લિયે ઈસ કી દોનોં તરફ પીલે રંગ કે દો
લમ્બે લમ્બે પહે કન્યોં તક બિચે હુએ હોતે હૈન. ઈન પછોં કા ખાના
મમ્નૂઅ હૈ. ભેંસ ઔર બકરી કે તો આસાની સે નજર આ જાતે હૈન મગર
મુગ્ગી ઔર પરિન્દોં કી ગરદન કે પહે બ આસાની નજર નહીં આતે,
ખાતે વક્ત હુંડ કર યા કિસી જાનને વાલે સે પૂછ કર નિકાલ દીજિયે.

ગુદ્ધ

ગરદન પર, હલ્ક મેં ઔર બા'જ જગહ ચરબી વગૈરા મેં
છોટી બડી કહીં સુર્ખ ઔર કહીં મટિયાલે રંગ કી ગોલ ગોલ ગાંઠે
હોતી હૈન કો અરબી મેં ગુદ્ધ ઔર ઉર્દૂ મેં ગુદ્ધાં કહતે હૈન. યેહ ભી
મત ખાઈયે, પકાને સે પહલે હુંડ કર નિકાલ દીજિયે. અગર પકે હુએ
ગોશ્ઠ મેં ભી નજર આ જાએ તો નિકાલ દીજિયે.

કપૂરા

કપૂરે કો ખુસ્યા, ઝોતા યા બૈજા ભી કહતે હૈન કા ખાના
મકરુહે તહરીમી હૈ. યેહ ભેંસા, બકરે વગૈરા (નર યા'ની મુજક્કર) મેં
નુમાયાં હોતે હૈન. મુર્ગી (નર) કા પેટ ખોલ કર આંતે હટાએંગે તો પીઠ
કી અન્દરુની સત્ત પર અને કી તરહ સફેદ દો છોટે છોટે બીજ નુમા
નજર આએંગે યેહી કપૂરે હૈન. ઈન કો નિકાલ દીજિયે. અફસોસ !
મુસલ્માનોં કી બા'જ હોટલોં મેં દિલ, કલેજ કે ઈલાવા બૈલ, બકરે કે

કરમાને મુસ્તકા ﷺ : જિસ કે પાસ મેરા જિક હો ઔર વોહ મુજ પર હુરદ શરીક ન પઢે તો વોહ લોગોં મેં સે કન્દૂસ તરીન થાયું હૈ. (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ)

કપૂરે ભી તવે પર ભૂન કર પેશ કિયે જાતે હું ગાલિબન હોટલ કી જબાન મેં ઈસ ડિશ કો “કટાકટ” કહા જાતા હૈ. (શાયદ ઈસ કો “કટાકટ” ઈસ લિયે કહતે હું કે ગાહક કે સામને હી દિલ યા કપૂરે વગૈરા ડાલ કર તેજ આવાજ સે તવે પર કાટતે ઔર ભૂનતે હું ઈસ સે “કટાકટ” કી આવાજ ગૂંજતી હૈ)

ઓઝડી

ઓઝડી કે અન્દર ગલાઝત ભરી હોતી હૈ ઈસ કા ખાના મકરુહે તહરીમી હૈ મગર મુસ્લિમાનોં કી એક તા'દાદ હૈ જો આજ કલ ઈસ કી શૌક સે ખાતી હૈ.

“યા રસૂલલ્હાહ આપ પર જાન કુરબાન” કે બાઈસ હુરફ કી નિયત સે કુરબાની કી ખાલેં જમ્મ કરને વાલે કે લિયે 22 નિયતોં ઔર એહતિયાતોં

﴿1﴾ “મુસ્લિમાન કી નિયત ઉસ કે અમલ સે બેહતર હૈ.” (૧૮૦ મિન્હાન ૧૯૪૨ મિન્હાન)
 ﴿2﴾ “અથ્વી નિયત બન્દ કો જન્મત મેં દાખિલ કર દેતી હૈ.”

(الفردوس بتأثیر الخطاب ج ٤ ص ٣٥ حديث ٦٩١)

દો મદની ફૂલ : (1) બિગેર અથ્વી નિયત કે કિસી ભી અમલે ઐર કા સવાબ નહીં મિલતા (2) જિતની અથ્વી નિયતોં જિયાદા, ઉતના સવાબ ભી જિયાદા.

﴿1﴾ રિઝાએ ઈલાહી ઉર્વોજી કે લિયે અથ્વી અથ્વી નિયતોં કરતા હું
 ﴿2﴾ હર હાલ મેં શરીરીત વ સુન્નત કા દામન થામે રહુંગા. ﴿3﴾
 કુરબાની કી ખાલોં કે લિયે ભાગદૌડ કે જરીએ દા'વતે ઈસ્લામી કે સાથ

કરમાને મુસ્તકા ﴿١﴾ : ﴿٢﴾ ઉચ્ચ શપસ કી નાક ખાક આલૂદ હો જિસ કે પાસ મેરા જિક હો ઓર વોહ મુજ
પર ફુરુદે પાક ન પડે. (૧૬)

તથાવુન કરુંગા ॥૪॥ કોઈ લાખ બદ સુલૂકી કરે મગર ઈજહારે ગુર્સા
ઔર ॥૫॥ બદ અખલાકી સે પરહેઝ કર કે દા'વતે ઈસ્લામી કી નામૂસ વ
ઈજુગત કી હિફાજત કરુંગા ॥૬॥ કુરબાની કી ખાલોં કે સબબ લાખ
મસરુક્ષિયત હુઈ બિલા ઉઝ્જ્રે શરૂઈ કિસી ભી નમાજ કી જમાયત તો
ક્યા તકબીરે ઊલા ભી તર્ક નહીં કરુંગા ॥૭॥ પાક લિબાસ મઅ ઈમામા
શરીફ ઔર તહબન્દ શોપર વગેરા મેં ડાલ કર નમાજોં કે લિયે સાથ
રખુંગા (હરબે જરૂરત બસ્તે વગેરા પર ભી રખ સકતે હોય). ઈસ કી ખાસ તાકીદ હૈ,
કયૂંકે જબુદ કે વક્ત નિકલા હુવા ખૂન નજીસતે ગલીઝા ઔર પેશાબ કી તરહ
નાપાક હૈ ઔર ખાલેં જમ્મા કરને વાલે કા અપને કપડે પાક રખના ઈન્ટિલાઈ
દુશ્વાર હૈ. બહારે શરીયત જિલ્દ 1 સફાહા 389 પર હૈ : “નજીસતે ગલીઝા કા
હુકમ યેહ હૈ કે અગર કપડે યા બદન મેં એક દિરહમ સે જિયાદા લગ જાએ તો ઉસ
કા પાક કરના ફર્જ હૈ, બે પાક કિયે નમાજ પઠ લી તો હોળી હી નહીં ઔર કસ્ટન
પઢી તો ગુનાહ ભી હુવા ઔર અગર બ નિયતે ઈસ્તિપ્ફાફ (યા'ની ઈસ હુકમે શરીયત
કો છલકા જાન કર) હૈ તો કુઝ હુવા ઔર અગર દિરહમ કે બરાબર હૈ તો પાક
કરના વાજિબ હૈ કે બે પાક કિયે નમાજ પઢી તો મકરૂહે તહીમી હુઈ
યા'ની ઐસી નમાજ કા ઈઆદા વાજિબ હુવા ઔર કસ્ટન પઢી તો ગુનહગાર
ભી હુવા ઔર અગર દિરહમ સે કમ હૈ તો પાક કરના સુન્નત હૈ કે બે પાક
કિયે નમાજ હો ગઈ મગર બિલાકે સુન્નત હુઈ ઔર ઈસ કા ઈઆદા બેહતર
હૈ.”) ॥૮॥ માર્જિદ, ધર, મકતબ ઔર મદ્રસે વગેરા કી દરિયોં, ચટાઈયોં,
કારપેટ ઔર દીગર ચીજેં ખૂન આલૂદ હોને સે બચાઉંગા (વુગ્ગુખાને કે ગીલે
ફર્શ યા પાએદાન વગેરા પર ભી ખૂન આલૂદ પાઉં સમેત જાને સે બચને ઔર
વુગ્ગુ કરતે હુએ ખૂબ એહતિયાત કરને કી જરૂરત હૈ વરના નજીસત કી

કરમાને સુતસા તાત્ત્વિકીલીલી : જિસ ને મુજ પર રોજે જુમુઆ દો સો બાર ફુરેટ પાક પથા ઉસ કે દો સો સાલ કે ગુનાલ મુખાંક છોગે. (જાત્ક)

આલૂદળી ઔર નાપાક પાની કે છીંટોં સે અપને સાથ દૂસરોં કો ભી નાપાક કર ડાલને કા એહૃતિમાલ રહેગા) ॥9॥ ખૂન આલૂદ બદબૂદાર કપડોં સમેત મસ્કિદ મેં નહીં જાઉંગા (બદબૂ ન ભી આતી હો તબ ભી નાપાક બદન યા કપડા યા ચીજ મસ્કિદ મેં લે જાના મન્દ્ય હૈ. ઝખ્મ, ફીડે, કપડે, ઈમામે, ચાદર, બદન યા હાથ મુંહ વગૈરા સે બદબૂ આતી હો તો તબ ભી મસ્કિદ કે અન્દર દાખિલ હોના હરામ હૈ. ફેઝાને સુન્નત જિલ્દ અવ્યલ સર્ફહા નીચે સે 1217 પર હૈ : મસ્કિદ કો (બદ) બૂ સે બચાના વાજિબ હૈ વ લિહાજા મસ્કિદ મેં મિઠ્ઠી કા તેલ જલાના હરામ, મસ્કિદ મેં દિયા સલાઈ (યા'ની માચિસ કી તીલી) સુલગાના હરામ, હતાકે હદીસ મેં ઈશર્દિ હુવા : મસ્કિદ મેં કચ્ચા ગોશ્ટ લે જાના જાઈઝ નહીં. (૧૪૮૧ માજાજ ૧ ચ ૧૩ હડીથ)

કચ્ચે ગોશ્ટ કી (બદ) બૂ બહુત ખફીફ (યા'ની હલકી) હૈ) ॥10॥ કલમ, રસીદ બુક, પેડ, ગિલાસ, ચાય કે પિયાલે વગૈરા પાક ચીજોં કો નાપાક ખૂન નહીં લગને દુંગા (ફતાવા રહ્યા વિષયા મુખરજી જિલ્દ 4 સર્ફહા 585 પર હૈ “પાક ચીજ કો (બિલા ઈજાજતે શરૂઈ) નાપાક કરના હરામ હૈ”)

॥11॥ જો દૂસરે ઈદારે કો ખાલ દેને કા વા'દા કર ચુકા હોગા ઉસ કો બદ અહૂદી કા મશવરા નહીં દુંગા (આસાન તરીકા યેહ હૈ કે અચ્છી અચ્છી નિયતોં કે સાથ આપ સારા હી સાલ મુતવજ્જેહ રહિયે ઔર ખુદ હી પહલ કર કે ખાલ બુક કરવા કર રખિયે) ॥12॥ અપની તૈ શુદ્ધ ખાલ અગર કિસી સુન્ની ઈદારે કા આદમી લેને નહીં પહોંચા, યા ॥13॥ ગલતી સે મેરે પાસ આ ગઈ તો બ નિયતે સવાબ ઉધર હે આઉંગા ॥14॥ જો ખાલ દેગા હો સકા તો ઉસ કો મકતબતુલ મદીના કા કોઈ રિસાલા યા પેમ્ફલેટ તોહુફતન પેશ કરુંગા ॥15॥ નીજ ઉસ કો “શુક્રિયા,

ફરમાને મુસ્તાફા ﷺ : ﷺ : મુજ પર હુરદ શરીર પણો અલ્લાહ હુમુરુભુમ પર રહમત બેઠેગા। (ابن عبી)

: ﷺ : ચَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَإِلَهٌ وَسَلَّمَ كَبِيْرٌ ۝ ۱۱) ફરમાને મુસ્તાફા (ج્રાકَ اللَّهُ
નુહٌ ۝ ۱۱) : મુજ પર હુરદ શરીર પણો અલ્લાહ હુમુરુભુમ પર રહમત બેઠેગા।
કિયા (ઉસ ને અલ્લાહ ગુરૂજલ કા ભી શુક અદા ન કિયા)
(١٩٦٢ حિદિય ٣ ٣٨٤) 《 16 》 ખાલ દેને વાલે પર ઈન્દ્રિયાદી
કોશિશ કર કે ઉસ કો સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઅ ઔર 《 17 》 મદની
કાફિલોં મેં સફર વગેરા કી રહ્યત દિલાઉંગા 《 18 》 બા'દ મેં ભી ઉસ
સે રાખિતા રખ કર ખાલ દેને કે એહસાન કે બદલે મેં ઉસે મદની
માહોલ મેં લાને કી કોશિશ કરુંગા અગર 《 19 》 વોહ મદની માહોલ મેં
હુવા તો ઉસે મદની કાફિલે કા મુસાફિર યા 《 20 》 મદની ઈન્દ્રામાત કા
આમિલ બનાઉંગા યા 《 21 》 કોઈ ન કોઈ મજીદ મદની તરકીબ કરુંગા
(જિમેદારાન કો ચાહિયે કે બા'દ મેં વકત નિકાલ કર ખાલ દેને વાલોં કા
શુકિયા અદા કરને ઝરૂર જાઓ નીજ ઈન સબ મોહસિનીન કો અલાકાઈ
સત્ત પર યા જિસ તરહ મુનાસિબ હો ઈકણ્ણ કર કે મુખ્યસરન નેકી કી
દા'વત ઔર લંગરે રસાઈલ વગેરા કી તરકીબ ફરમાઓ. રસાઈલ કી
દા'વતે ઈસ્લામી કે ચન્દ સે નહીં જુદાગાના તરકીબ કરની હોણી) 《 22 》
દૂર વ નજીદીક જહાં સે ભી ખાલ ઉઠાને (યા બસ્તા યા કોઈ સા કામ
સંભાલને) કા જિમેદાર ઈસ્લામી ભાઈ હુકમ ફરમાએંગે, બિલા રદ્દો
કદ ઈતાઅત કરુંગા. (યેહ નિયતે બહુત કમ હું, ઈલ્યે નિયત સે આશના
મજીદ બહુત સારી નિયતે નિકાલ સકતા હું)

એક અછમ શરૂઈ મસ્થાલા

હમેશા કુરબાની કી ખાલેં ઔર નફલી અતિથ્યાત “કુલ્લી

ફરમાને મુસ્તકાં ખેલો વિના : ملِ اللہِ فَارِسٌ مُّجَاهِدٌ : મુઝ પર કસરત સે દુર્ગતે પાક પણો બેશક તુમ્હારા મુજ પર દુર્ગતે પાક પણો તુમ્હારે ગુનાંદોં કે લિયે મળફિરત હૈ. (૧૮૮)

ઈન્દ્રિયારાત” યા’ની કિસી ભી નેક ઔર જાઈજ કામ મેં ખર્ચ કર લિયે જાએ ઈસ નિયત સે ઈનાયત ફરમાયા કરેં ક્યૂંકે અગર મખ્સૂસ કર કે દિયા મસલન કહા કે, “યેહ દા’વતે ઈસ્લામી કે મદર્સે કે લિયે હૈ” તો અથ મસ્તિષ્ટ યા કિસી ઔર મદ (યા’ની ઉન્વાન) મેં ઈસ કા ઈસ્તિ’માલ કરના ગુનાહ હો જાએગા. લેને વાલે કો ભી ચાહિયે કે અગર કિસી મખ્સૂસ કામ કે લિયે ભી ચન્દા લે તો એહતિયાતન કહ દિયા કરે કે હમારે યહાં મસલન દા’વતે ઈસ્લામી મેં ઔર ભી દીની કામ હોતે હોય, આપ હુમેં “કુલ્લી ઈન્દ્રિયારાત” દે દીજિયે તાકે યેહ રકમ દા’વતે ઈસ્લામી જહાં મુનાસિબ સમજે વહાં નેક ઔર જાઈજ કામ મેં ખર્ચ કરે. યાદ રહે ! ચન્દા દેને વાલા “હાં” કરે ઔર વોહ ચન્દ યા ખાલ વગૈરા કા અસ્લ માલિક હો તો હી “ઈજાજત” માની જાએગી. લિહાજા ચન્દા યા ખાલ પેશ કરને વાલે સે પૂછ લિયા જાએ કે યેહ કિસ કી તરફ સે હૈ અગર કિસી ઔર કા નામ બતાએ તો અથ ઈસ કા “હાં” કરના મુઝીદ ન હોય અસ્લ માલિક સે ફોન વગૈરા કે ઝરીએ રાખિતા કરે. (જકાત ઔર કિન્ના દેને વાલે સે કુલ્લી ઈન્દ્રિયારાત લેને કી હાજત નહીં ક્યૂંકે યેહ “શરહી હીલે” કે ઝરીએ ઈસ્તિ’માલ કિયે જાતે હોય)

કેંઝાને મદીના, ગ્રી કોનિયા બગીયે કે પાસ, મિરજાપૂર, અહમદાબાદ ગુજરાત, ઇન્ડિયા.

www.dawateislami.net

મદની ઈલિજા : ફુરબાની કે તફસીલી મસાઈલ બહારે શરીઅત જિલ્લ 3 સફહા 337 તા 353 મેં મુલાહજા ફરમા લીજિયે.

જીસુનું હુદુદ શરીર પઢતા હે અલ્લાહ ઉસ કે લિખે એક
કીરત અજૂર લિખતા હે ઔર કીરત ઉકુદ પછાડ જિતના હૈ. (મિરાત)

રક્સે બિસ્મિલ કી બહારેં તો મિના મેં દેખો

દિલે ખૂના બ ફશાં કા ભી તડપના દેખો

(હાદિકું બિષિષા શરીર)

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ! صَلُّوٰ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

ثُبُّوٰ إِلَى اللَّهِ! أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

صَلُّوٰ عَلَى الْحَبِيبِ! صَلُّوٰ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى عَلَى مُحَمَّدٍ

જીસુનું હુદુદ શરીર પછાડ જિતના હૈ.

صلوات اللہ تعالیٰ علی مُحَمَّدٍ وآلِہِ وَسَلَّمَ

الصَّمْتُ أَرْفَعُ الْعِبَادَةِ
ખાલોશી આ'લા દ્વારા કી જીબાધ્વા હૈ.

(الجامع الصغير للسيوطى حدیث 5108)

તાલિબે ગમે મદીના વ

બકીયા વ માર્ગિનેટ વ

બે છિસાબ જન્નતુલ ફિરદૌસ
મેં આકા કા પડોસ

21 જી કા'દતિલ હરામ 1432 સિ. ઇ.

18 અક્ટૂબર 2011 સિ. ઇ.

مأخذ ومراجع

مطبوع	كتاب	مطبوع	كتاب
شیاء القرآن بقلم کیشنز	مرأة النافذة	مکتبۃ المدینہ	قرآن پاک
دارالعرفت بیروت	اخلاق المعلمات	دارالكتب العلمية بیروت	حج بخاری
دارالعرفت بیروت	الزوجون اقتاف الکبار	دار ابن حزم بیروت	صحیح مسلم
دارالعرفت بیروت	مكافحة القلوب	دارالگریب بیروت	سنن ترمذی
دارالعرفت بیروت	طلاق السنن والأخلاق	دارالعرفت بیروت	سنن ابن ماجہ
دارالگریب بیروت	درة النجاحين	دارالگریب بیروت	منہاد امام احمد
دارالعرفت بیروت	حياة الحبيب	دارالكتب العلمية بیروت	سنن الکبری
دارالعرفت بیروت	ہدایہ	دارالعرفت بیروت	مسند رک
دارالعرفت بیروت	دریخت و دراگر	داراجماع التراث العربي بیروت	مجمع کیر
دارالعرفت بیروت	عالگیلی	دارالكتب العلمية بیروت	شعب الائمه
مکتبۃ المدینہ	ہمار شریعت	دارالكتب العلمية بیروت	النقوص بماوراء الخطاب
رسانا فرنگیشن	فتوای روشنی	دارالكتب العلمية بیروت	الیامح الصغر
مکتبۃ رضویہ	فتاوی امجدیہ	دارالگریب بیروت	مرقاۃ العاقف

ફેહરિસ્ત

ઉન્વાન	સ્થાન	ઉન્વાન	સ્થાન
હુરુદ શરીફ કી ફળીલત	1	માઝી કો મારના કેસા ?	20
અભલક ઘોડે સુવાર	1	કુરબાની મેં અકીકિ કા હિસ્સા	21
ચાર ફરામીન મુસ્તફા	2	ઈજિતમાઈ કુરબાની કા ગોશે વજુન કરું કે તકસીમ કરના હોણા	21
કયા કર્જ લે કર ભી કુરબાની કરની હોગી ?	3	અન્દાજે સે ગોશે તકસીમ કરને કે દો હીલે	22
પુલ સિરાત કી સુવારી	3	કુરબાની કે ગોશે કે તીન હિસ્સે	22
કુરબાની કરને વાલે બાલ નાખુન ન કાંટે	4	વસ્યિત કી કુરબાની કે ગોશે કા મસ્ઘલા	23
ગરીબોં કી કુરબાની	5	ઇ સુવાલાત વ જવાબાત	23
મુસ્તહબ કામ કે લિયે ગુનાહ કી ઈજાજત નહીં	5	થને કી રકમ રે ઈજિતમાઈ કુરબાની કે લિયે ગામે ખરીદના	23
કુરબાની વાજિબ હેઠે કે લિયે કિતના માલ હેઠાં ચાહિયે	6	ગુરબા કો ખાલેં લેને દીજિયે	24
વકત કે અદર શરાઈત પાએ ગણે તો હી કુરબાની વાજિબ હોગ્યો	8	ખાલોં કે લિયે વે જ જિદ મત કીજિયે	25
કુરબાની કે 12 મદની ફૂલ	8	સુન્ની મદારિસ કો ખાલેં મત કાટિયે	26
શૈખદાર જાનવરોં કી તફસીલ જિન કી કુરબાની નહીં હોતી	10	સુન્ની મદસે કો ખાલ ખુદ દે આઈયે	26
જબ મેં કિતની રોંગ કટની ચાહિયે ?	12	અપની કુરબાની કી ખાલ બેચ દી તો ?	27
કુરબાની કા તરીકા	13	કસ્સાબ કે લિયે 20 મદની ફૂલ	28
કુરબાની કા જાનવર જાનવર કરેસે પહુંચે પહુંચુઆ પઢી જાયે	14	ગોશે કે 22 અંજગા ઓ નહીં ખાયે જાયે	37
મદની ઈલિજા	14	ખૂન	38
બકરી જાન્નતી જાનવર હૈ	15	હરામ મજૂ	38
જાનવરોં પર રહ્યમ કી અપીલ	15	પહે	39
મરને કે બા'દ મગલુમ જાનવર મુસલ્લત હોય સકતા હૈ	16	ગરૂદ	39
કુરબાની કે વકત તમારા દેખના કેસા ?	17	કપૂરા	39
ગબીલા કો આરામ પહોંચાઈયે	18	ઓઝડી	40
જાનવર કો ભૂકા પાસા જબ ન કરે	18	કુરબાની કી ખાલેં જાસ કરને વાલે કે લિયે 22 નિયતોં ઓર એહતિયાતો	40
બકરી છુરી કી તરફ દેખ રહી થી	19	એક અહમ શરાઈ મસ્ઘલા	43
જબ કે લિયે ટાંગ મત ધસીયો !	20	મદની ઈલિજા	44
માઝી પર રહ્યમ કરના બાઈસે માર્જિરત હો ગયા	20	માખજ વ મરાજેય	45

ਪਹਲੇ ਕਲੇਂਝ ਤਨਾਵੁਲ ਫਰਮਾਤੇ

سچیدھل مورسالین، رہمتوالیل آلامین
 صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ
 ہر دن کوئی نہ بھاٹے گے اسی دن کوئی نہ بھاٹے گے
 جب تک (ہر دن کی نماز پढ کر) واپس تشریف ن لے آتے
 فیر اپنی کوئی نہ بھاٹے گے اسی دن کوئی نہ بھاٹے گے
 ریواخت میں ہے : اپنی کوئی نہ بھاٹے گے اسی دن کوئی نہ بھاٹے گے

ਈਹੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀ ਨਮਾਜ਼ ਸੇ ਪਹਲੇ ਖਾਨਾ ਕੇਸਾ ?

❖ મુસ્તહબ યેહ હૈ કે ઈંદ્ર કુરબાન કે દિન સબ સે
પહલે કુરબાની કા ગોશ્ટ ખાએ³ ❖ ઈંદ્ર કુરબાન મેં મુસ્તહબ
યેહ હૈ કે નમાઝ સે પહલે કુછ ન ખાએ અગર્યે કુરબાની ન
કરેં ઔર ખા લિયા તો મકરૂહ નહીં.⁴

^٢ معرفة السنن والآثار للبيهقي، ج ٣، ص ٣٥، حديث ١٨٨٦.

١٢١ ص ٢ ج الهدایہ شرح البناء ۷۸۴ س ۱

નેક 'નમામી' બનાને 'કે' લિખો

હર જુદે રાત આપણે રસ્તા આપ કે પછી કોણે ચાલો રાજીની
લુલાંગીની રસ્તાપાર જુનાંનો બદે ઉલલિલાધાર મેળિશાને રસ્તાની લિખે રાજીની અનુભૂતિ નિયમનો કે સાથ આરી રાત લિખીન રસ્તાની કે જુનાંનો કી રાતનિયમ કે લિખે માટેની કાર્યક્રમે મેળિશાને રસ્તા કે સાથ રાત આરી તીન રિસ સાથ અને કે રસ્તાના જાનેજા કોણે જુદે
નેક અનુભૂતિ રસ્તાની પુર રાત કે રાત અનીં કી પદ્ધતી લાગીન હો
અપને પછી કોઈ રિસનીના કી જાણ રસ્તાને હો યાં જુદું અના લીધીએ.
સેહા માટેની સાચી કી : "જુદે અનુભૂતિ અને આરી જુદ્યા કે વીજો કી
લુલાંગ કી રિસિક્ષન રાજીની હૈ. અનુભૂતિ" અધ્યાત્મ રસ્તાની રિસ
"નેક અનુભૂતિ" હર અનુભૂતિ આરી જુદ્યા કે વીજો કી રસ્તાની રિસ
"નેક" કી હૈ. "માટેની કાર્યક્રમે" એ જાણે રસ્તાની અનુભૂતિ હૈ.

